

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hora 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hora 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyilttér petit sora 40 fillér.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és csanádi egyetemi
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 351.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, május 29.

Mai számunk főbb közleményei:

Naiv tréfák.

A kecskeméti szintársulat Aradon.

Eulenburg herceg egy osztrák fürdőben.

Aszabadkai gyilkosság.

A Cigánybáró szereplői.

Kegyetlen asszonyok.

Elsikkasztott történelem.

Az osztrák kormány válasza.

A fővárosi rendőrség a garni-szállók ellen.

A vizsgák eltörlése.

Arad, május 28

A szánalomra legjobban érdemek ilyenkor nem a koldusok, a kiknek fásult alázattal kell könyörögni a krajcárt a krajcárhoz; nem is az árvák, a kik a szülői szeretet melege helyett a köz-jóság kályhája mellett kénytelenek felnőni; sem a hajléktalanok, se pedig a nyomorékok. A legjobban szánandó teremtetések azok a sápadt arcú, könyvet szorongató, izgatottan járó gyerekek, a kiknek züm-mögésétől hangzanak a parkok, a ligetek, a kertek, a hónapos szobák; akiknek züm-mögése megelőzi a tavaszi nap fölkelését és belenyulik az éjszaka rémeibe, azok a gyerekek, akik egy napra akarják agyukba préselni az esztendő tudományát és akik a szerencse eshetőségeiben bizakodva, vagy attól éppen félve élnek át az idegeket legjobban megfeszítő, félelmes izgatottságot.

Szükség van erre? E nélkül nem

képzelhető el az, hogy az ifjak a pályákra, az életre, a kenyérkeresetre, a tudományra képesíttessenek?

Nincs. Atlátták ennek a kérdésnek buvárkodói, hogy az évváró-vizsgának nincs nemesebb célja, nincs erkölcsi haszna. Kiváló pedagógusok szerint vizsgának csak felsőbb fokú szakiskolákban és egyetemeken van helye, ahol a hallgatók időről-időre bizonyos fokú vizsga által tanujelét adják annak, hogy a tanárok előadásait szorgalmasan hallgatták, az előadott anyagot megértették és így szaktudásukban megfelelően előrehaladtak. De azokban az iskolákban, ahol a tanár nemcsak előadást tart, hanem óráról-órára felelteti is növendékeit és így a tanév folyamán meggyőződhetik minden egyes tanítványának szorgalmáról, képességéről és haladásáról, ott semmi értelme nincs az évvégi vizsgának. Eszerint a népiskolákban és a középiskolákban a mai értelemben gyakorolt vizsgák teljesen fölöslegesek. Nincs szükség sem osztályvizsgákra, sem a nyolcadik osztályban az ugynevezett érettségi vizsgára.

Valamikor régen, amikor a népoktatás ügye még kontárok kezébe volt letéve, amikor közönséges vargák, szabók, elcsapott diákok, vándorpoéták, tönkrement szatócsok és más egzisztenciájú egyének nem rátermettségéből, sem hivatottságából, hanem a létfontartási kényszer hatása folytán felesaptak tanítóknak, akkor helyén

volt a vizsga. Jobban mondva: a vizsgálat, amikor a falu népe, az egész érdekeltség jelenlétében, sőt cenzori közreműködésével számot kellett adnia a tanítónak, hogy mit és mennyit tanított és hogy megérdemli-e a neki megállapított járandóságot és a további bizalmat.

De abban az időben nem is vártak ám egy évig, hanem félévenként tartott az examen. És milyen is volt az? Kezdődött reggel és tartott délig. Folytatódott ebéd után és tartott késő estig.

Voltak ambiciózus mesterek, akik nemcsak elismerést akartak szerezni, hanem továbbra is biztosítani akarták keserves kenyerüket, ezek félrerugva minden rendszert, tantervet, pedagógiai elveket, egy-két kiváló tehetséggel bíró tanulóval csodadolgokat törekedtek produkálni. Így például egy 8-9 éves eszes fiúval bemutatták számtanból a kamatszámítást, a hármasszabályt, növénytanból a Liné rendszert, aztán részletesen világtörténelmet, csillagászati földrajzot stb. Természetesen az ilyen mesternek bőven kijárta a taps, az elismerés és biztosítva volt a további kenyér.

Azóta nagyot változott a világ. Jött Eötvös, aki üdvös népoktatási törvények által gyökeresen megváltoztatta a népiskolák helyzetét. Szélnék eresztették a kontárok züllött hadát és helyébe jöttek, kellő műveltséggel, megfelelő szakképzettséggel

Riporter-bravurok.

— Visszaemlékezések. —

Írta: Gelléri Mór.

A sokszor emlegetett „rég jó időkben” az újságírók a nagyobb lapoknál végig szolgálták valamennyi rovatot, ami nem azt jelenti, hogy sokszor vezércikket és tárcát is kellett írni, hanem azt, hogy semmiféle feladatot és megbízást sem volt szabad kicsinyelni. Kétségtelen, hogy a zsurnalisztikai modern fellendülés leg-erősebb nyomai épen 30 évvel ezelőtt az Egyet-értés-ben nyilvánultak, ezt az időszakot számos érdekes epizód teszi — legalább reám nézve — emlékezetessé.

Hogy például a főúri estélyeken nekem kellett a lapot képviselnem, ennek az volt az egyedüli oka, hogy a civil- (értsd: nem képviselő) munkatársak közül egyedül nekem volt kifogástalan frakkom. Hogy volt idő, amikor két kolumnát kellett egymagamnak megírnom és pedig riportom tárgyáról (országos iparos-gyűlés) vezércikket, tárcát, újdonság utáni cikket, (1879. június 1.) és rendkívül alapos és részletes tudósítást, ez sem tartozott a ritkaságok közé; de akkor már divatban voltak az ötletek és bravurok bizonyos relációkban, amelyek elől magam sem tudtam kitérni. Ezek közül kívánok néhányat följegyezni, annál is inkább, mert egyiknek-másiknak egy-egy nem egészen jól értesült röpke följegyzésben akadt már más gazdája is.

Ma még vannak tanuim az újságírók régi gárdájából, de mert nagyon ritkálnak a soraink, lehet, hogy holnap, holnapután, már nem tudnék kire hivatkozni.

I.

A székesfehérvári kiállításon 1879. nyarán József főherceg sűrűn tett be nem jelentett látogatásokat és kevés emberből álló kíséretével alaposan megnézett mindent. Ilyenkor fesztelen jókedvvel tette tősgyökeres, zamatos megjegyzéseit az egyes kiállított tárgyakról, de egyebekről is. Egy szép napon Zichy Jenő gróf, a kiállítás elnöke, figyelmeztetett a főherceg sutytyomban bejelentett látogatására. Engem csak az feszélyezett, hogy ugyanaz nap lent volt egy német lapnak igen ügyes riportere, aki mint ilyen, abban az időben az első sor élén állott. Megkértem tehát a gróft, hogy kezdjük a sétát a fenséges urral a kocsis pavilonban. Így is történt. Az én riporter-kollégám feltűnő buzgósággal kezdett jegyezgetni. De nem sokáig. Az első fordulónál ugyanis egy új szerkezetű kocsizhoz értünk. En sem voltam valami nagyon szemérmes és elég közel voltam a főherceghöz, amit a fenséges ur — ugyilátszik — észre is vett. Valószínű, hogy le akart főzni, mikor hirtelen hozzám fordult s minden átmenet nélkül azt kérdezte:

— Hát mondja meg, mi ennek a batárnak a tulajdonképeni előnye?

En első percben meglehetősen meg voltam zavarodva, de hirtelen egész nagyságában ál-

lott előttem az eredeti tervem és ravasz fondorlattal beültettem P. riporter-kollégámat a kocsiba, melynek az volt az egyetlen ugynevezett előnye, hogy az ajtókat kulccsal le lehetett zárni. Kollégám, látván, hogy a főherceg szeméi rá vannak függesztve, nagy grandezza-val helyezkedett el a kupében, mire én rázártem az ajtót, hogy a kocsis „előnyét” ad oculum demonstráljam. Es itt jön a tragikum. A hintó kulcsa „véletlenül” beletört a zárba. A másik oldal pedig már jó előre, kellő óvatossággal le volt zárva s így az én kedves kollégám nem tudott a batárból kimenekülni. Persze ilyenkor lakatos is nehezen akad és mire a kis P.-t kiszabadították kényelmetlen helyzetéből, addig a főherceg már befejezte kör-sétáját.

Még az nap egy rendkívül érdekes, két-hasábos tudósításban számoltam be a főherceg látogatásáról, jóízű kiszólásairól, találó megjegyzéseiről, melyek oly feltűnést keltettek, hogy azok megjelenése napján három tekintélyes nagy laptól kaptam szerződési ajánlatot.

II.

Nemsokára ezután nekem kellett az „újdondászt” helyettesítenem. A főszerkesztő egy-szerűen kirendelt a szabadságra ment Kozsda Imre helyére. Ment is valahogy a munka, pedig akkor sok mellékrovat tartozott még az újdonságok főrovatához.

Egy szép napon (1879 szeptember 9) berran hozzám a főszerkesztő:

biró okleveles tanítók, akik nem a sors szeszélyeitől üldöztetve, kényszerűségből léptek erre a pályára, hanem szabad választás és hivatottság folytán.

Lassan-lassan átalakultak a viszonyok. Ebből a régi időből megmaradt ugyan a vizsga is, de a törvény humánus intézkedése folytán már nem félővenként és nem reggeltől estig való agyonnyaggatással tart a vizsga, hanem csak a rendes tanítási időre, két-három órára terjedhet és inkább a tanév befejezésére való tekintettel az ünnepélyes formára lett súly helyezve.

Mindamellett akadni fognak tanítók és tanárok, különösen a régi gárdából valók, akik csökönyösen ragaszkodnak az évvizsgához. Gyermekek korukban ők maguk is átestek azokon és mint tanítók évről-évre, egy emberöltőn át rendezték ezt a nyilvános szellemi produkciót. Nem lehet csodálni tehát, ha a megszokottság elvénél fogva megcsontosodott bennük ez a felfogás annyira, hogy a tanév befejezését már másképpen el sem tudják képzelni. Hogy nincsen célja, nincsen értelme az évvizsgának és hogy a szegény gyermek, aki heteken át a vizsga rettegett jegyében él, amely izgalmak megtámadják fejletlen szervezetét, örlik gyenge idegzetét, az mellékes szempont. A fődolog, hogy egész évi munkájukért nyilvános elismerésben legyen részük ép úgy, mint ahogy akadnak nemeslelkű adakozók, akik a jótékonykodás oltárán hozott áldozatukért nevük felemlítésével megkívánják és elvárják a hírlapi nyugtázást.

Megengedjük, hogy megérdemlik; de azt a rombolást, a mit a gyerekek idegzetén művelnek, azokat a heteket, a melyeket a gyerekek egészséges, szabad szellemi fejlődéséből elvesznek, — legtávolabbról se érik meg. Ennek hadat kell üzenni! ☉

Naiv tréfák.

Az osztrák sajtó hadjárata.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, május 28

Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter felhivatalos könyomatos újságja ma éjjel megjelent kiadásában agyonüti a bécsi lapoknak azt a tendenciózus hadjáratát, melylyel azt akarta elérni, hogy a magyar politikai helyzetet még bonyolultabbá és nehezebbé tegye. Egyik vezető bécsi organum ma már annyira ment, hogy a felhivatalos cáfolat szerint nem is létező és Wekerle nevével kapcsolatba hozott paktum és kibontakozási tervekkel az osztrák minisztertanácsot is foglalkoztatja.

A felhivatalos cáfolatot megelőzőleg már az osztrák sajtó egy részében magyar politikusok is kifejezésre juttatták abbéli meggyőződésüket, hogy az egész akció, mely az osztrák kormányhoz és annak sajtófőnökéhez, Sieghardthoz közel álló N. Fr. P.-ben látott először napvilágot, nem egyéb mint naiv tréfa és az ellenzék egyik vezetője Batthyány Tivadar gróf írta meg a *Zeitban*, hogy nem akarja Wekerlét azzal inszinuálni, hogy tőle származnék ez a kibontakozási — élé.

Ma Budapesten ismét minisztertanács volt, amelynek eredményeként azt jelentik, hogy Kossuth már hétfőn Bécsbe utazik. Érdekes határozatot hozott az önálló bank kérdésében Hunyadvármegye közgyűlése, melynek véleménye szerint most nem alkalmas az idő a bankönállósítás megvalósítására.

Ma érkezett hireink ezek:

Minisztertanács

Budapestről jelenti tudósítónk: Kossuth Ferenc lakásán ma délbén Wekerle Sándor miniszterelnök elnöklésével minisztertanács volt,

melyen a kabinet valamennyi tagja részt vett. A minisztertanácsban Wekerle beszámolt bécsi útjáról, jelentvén, hogy a király Kossuth Ferencet és Andrássy Gyula grófot a jövő héten kihallgatáson óhajtja fogadni. E bejelentés után a kormány tagjai a minisztertanács további során megbeszélték az aktuális politikai kérdéseket és a bekövetkező eshetőségeket. A kormány a kibontakozás módozataira nézve teljesen szolidáris.

Kossuth a királynál

Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter, — ha egészségi állapota megengedi — a jövő hét folyamán fog kihallgatásra járulni a király elé. Andrássy kihallgatásának ideje még nincs megállapítva.

Kossuth bécsi útja elé az egész ország nagy várakozással tekint. A függetlenségi párt erősen reméli, hogy az önálló bank keresztül vitele nagyobb akadályokba nem fog ütközni. Kossuth a közeli napokban egyik politikus előtt, hír szerint, így nyilatkozott:

— En a közös bank szabadalmának meghosszabbításához soha nem fogok hozzájárulni. Csak a függetlenségi párttal csinállok politikát. A pártommal szembe nem kerülök. Bennem a nemzet csalódni nem fog.

Justh az ifjúsághoz.

Justh Gyula levelet intézett ma az egyetemi ifjúsági mozgalom vezetőjéhez, Láncey Simonhoz, akinek ezeket írta:

Igen tisztelt Elnök ur! Amikor a nemzet javáért küzdelem folyt, mindenkor dicső részt kért ebből magának az ifjúság. Az önálló bank mellett történt állásfoglalásukban újabb biztositékát látom annak, hogy a sok ellenkező nézettel szemben is merik remélni, hogy az általunk vívott gazdasági harcnak sikere lehet. Legyenek erősek hitükben, mi bizton reméljük, hogy ügyünk diadalt fog aratni. Budapest, 1909. május 28. Tisztelettel Justh Gyula.

Egy politikus a kibontakozásról.

Budapestről jelentik: Egy előkelő alkotmánypárti képviselő, aki Andrássy szűkebb kör-

— Olvasta-e a Pesti Napló estilapját?

— Még nem.

— Hát nézze meg. Benne van, hogy Rajner Pál volt belügyminiszter lontói birtokán öngyilkos lett. Szerezzen akkárhonnán, ha a föld alól is, részletes tudósítást. Érti: részletes tudósítást.

Mindenfelé elszalajtottam a segédesapátokat, magam is lóttam-futottam az illetékes minisztériumokhoz, politikai klubokhoz, rokonokhoz, ismerősökhöz: mind hiába. Senki sem tudott egy kukkot se. Csak a szomorú tény magát tudták konstatálni. Lontó Hontmegyében egy akkor csak keletkezében lévő község volt, táviró állomás nélkül; oda tehát hiába fordultam volna. Három nap is betelik, míg a válasz megérkezett volna.

Már-már elérkezett a lapzárás ideje, a többi szerkesztőségek sem kaptak semmiféle értesítést és így nem is adhattak. Ekkor nekiálltam és ex abrupto, hasból irtam egy részletes tudósítást. Leírtam a szobának a berendezését, a boldogult utolsó beszélgetését a házvezetőnővel, leírtam, miként rendezte iratait, az íróasztal melyik fiókjába helyezte végrendeletét, vegre hogyan vánszorgott kimerülten a pamlaghoz, mily meghatottsággal bucsuzott el az e fölött lógó női arképtől s mily gyorsan, miféle revolverrel végezt magával stb.

A hasábos tudósítás óriási szenzációt keltett, a világ valamennyi lapjának megtelegrafálták. A főszerkesztő nagyon meg volt elégedve.

Egy hét múlva megjelent egy hír ugyan-csak a Pesti Napló esti lapjában. Azt akarta a

világgal elhitetni, hogy Reiner Pál a kertben, a kőrefa alatt lőtte magát agyon. Persze senki se hederített rá. El se hitték. Hiszen akkor ez az ügy már le volt tárgyalva s az én tudósításom alapján véglegesen elintézve...

III.

A 80-ik esztendő tavaszán főúri hölgyek nagy tavaszi ünnepet, olyan jótékony bazár-felét rendeztek a muzeum mögötti Károlyi Alajos-palota termében és kertjében. Nagy volt az érdeklődés az előkelő vállalkozás iránt, melynek élén gróf Károlyi Edéné állott; a jövedelem az ő vezetése alatt létesített kisdud óvodák felsegítésére volt szánva.

Csávolszky Lajosnak kitűnő érzéke volt a fontos események megsejtésében és magához kéretve, kijelentette előttem, hogy ezzel az ünnepélylyel szemben a lapnak ki kell tenni magát. Ez parancs volt, melyet meg kellett érteni. En azt ajánlottam, hogy kérjük fel az elárúító hölgyeket arra, hogy saját nevük alatt tárcákat, jelentéseket, riportot írjanak és ajánljunk föl egy egy ilyen közleményért 50—50 forintot. Csávolszky nagy örömmel ment bele ebbe a megoldásba.

Az eredmény fényes volt. Az első napon (1880. máj. 4-én) a következő „cikkek” szállítottam be: gróf Zichy Pál Ferencné szül. gróf Kornis Anna (melange-sátor), gróf Bethlen Rihárdné (boni üveg és porcellán), Thérèse de Bousgoing báróné (tombola), gróf Dessewffy Aurélné (buffet), Jalicsné Aebly Szidi (buffet), gróf Pálffy Károlyi Geraldin (a „Tavaszi” sátor), báró Vécsey Józsefné (virágsátor).

A cikkekcskék kedvesek, érdekesek és szellemesek voltak. Oly szenzációt keltettek, hogy Csernátorny, aki pedig nem volt nagyon szenzibilis ember, másnap az Ellenőr hasábjain vezércikkben méltatta a kedves gondolatot és annak gyönyörű kivitelét.

A következő három napon még 31 ilyen cikkekcske jelent meg, többek között gróf Andrássy Aladárné, Blaskovitsné, Pulszky Póli, gróf Toldalagi Eliz, gróf Zichy Nándorné, báró Edelsheim-Gyulay Friderika, báró Inkey Nándorné, báró Lipthay Béláné, Majláth Györgyné, gróf Waldstein Wartenberg Jánosné, báró Aczél Bella, gróf Berchtold Rihárdné, Harkányi Mariska, Bogdány Margit, gróf Szapáry Ilona, báró Vécsey Józsefné, gróf Zichy Ilma tollából. Az utolsó közleményt Andrássy Aladárné estélyéről, mely az ünnepet lezárta, báró Inkey Nandin írta.

Es ezek a kis riportok, melyekért a tiszteletdíjat pontosan beszámítottam, sokáig képezték közbeszéd tárgyát és nem kis mértékben emelték annak a lapnak prestige-ét, mely azokat megszerezni tudta...

IV.

Az 1889. párisi világkiállítás alkalmából a régi írók és művészek köre testületi kirándulást tervezett, melynek Páris csak mellékoéja volt. A főcél Kossuth Lajos meglátogatása Turinban. Természetes, hogy erre a kirándulásra tömegesen jelentkezték a magyarok. Nyolcszáznegyvenöt emberrel indultunk utnak, két hosszú-hosszu vonaton. Utunk diadalut volt. Turinban ünnepélyesen fogadott bennünket a város. De a magyarokat mindez csak mellékesen érde-

nyezetéhez tartozik, a válság jövőbeni alakulásáról a következőket mondotta, egy hírlapíró előtt:

„A korona legközelebbi ténye az lesz, hogy meg fogja hallgatni Kossuth Ferencet. Minthogy a bankkérdésben a király részéről minden engedékenység ki van zárva, biztosra vehető, hogy a függetlenségi párt vezérének az audienciája minden eredmény nélkül fog járni. Ezután a király Andrássy Gyula grófot fogja meghívni és fel fogja neki ajánlani a kormányelnökséget azzal a feladattal, hogy alakítsa kormányt a függetlenségi párt kizárásával és tegyen kísérletet új választásokkal az összes 67-es elemek egyesítésére, illetve 67-es többség megteremtésére. Andrássy a megbízatást most már valószínűleg elfogadja fogadni és ekkor a 67-es pártok meg fogják vinni az élet-halálharcot a 48-asokkal.”

Az osztrák kormány válasza Wekerle tervére.

A bécsi N. Fr. Pr. jelenti jól értesült forrásból:

Az osztrák kormány tegnap délután minisztertanácsot tartott. A felütnő hosszú ideig tartott konferencián az osztrák kabinet Wekerle magyar miniszterelnöknek kibontakozási programjával foglalkozott és döntött az osztrák minisztériumnak e tervvel szemben elfoglalandó álláspontjáról. E döntésről, mely kétségtelenül nagy jelentőségű a magyar válság jövőjére, a N. Fr. Pr. ezeket írja:

Az osztrák minisztertanács döntését természetesen még nem hozták nyilvánosságra. Nem lehet azonban semmi kétségünk a válasz tartalma felől. Az osztrák kormány a mai körülmények között nem tehetett egyebet, mint hogy Wekerle kibontakozási tervét a maga egészében visszautasította. Nem tehetett másképp már az osztrák parlament tegnap megnyilvánult hangulata miatt sem. A Reichsrath elsőpörné az osztrák kormányt, ha az Wekerle programját elfogadná.

De ettől eltekintve sem válaszolhatott volna a kabinet másképp, mint tagadólag arra a programra, amelynek lényeges pontjai a közbelső vámsorompók felállítása és a készfizetések felvétele. A közbelső vámvonalak felállítását Ausztria nem fogadhatja el. *Kiszámíthatatlan kár volna ez most Ausztriára*, mely nagymennyiségű gabonát és lisztet importál Magyarországból. Ausztriában minden okos ember tudja, hogy a közbelső vámvonal felállítása első lépés volna az önálló vámterülethez. Ha ezzel szemben arra utalnak, hogy a kormány két évtizedre szóló kötelezettséget vállal, akkor rá kell mutatnunk arra, hogy például a választói jog megvalósítását a lehető legkötelezőbb formában vállalták és még három év múltán sem teljesítették. Ami a készfizetéseket illeti, később talán lesz olyan idő, mikor kedvező aranybeözönlés és pénzügyi viszonyok mellett az megvalósítható lesz. A mostani viszonyok nem kedvezőek erre.

Ezt a választ az osztrák kormány legközelebbi bécsi időzése alkalmával fogja közölni Wekerle miniszterelnökkel.

A félhivatalos Magyar Tudósító ma este a következő közleményt adta ki:

A sajtóban és különösen a bécsi lapokban különböző közlemények jelentek meg, hogy az osztrák kormánynak a kibontakozásra vonatkozólag a magyar kormány bizonyos proposíciókat tett, de az osztrák kormány azokat nem fogadta el. A Magyar Tudósító-nak illetékes helyről nyert felhatalmazás alapján oda kell ezeket a híreket rektifikálnia, hogy a magyar kormány az osztrák kormánynak a kibontakozásra vonatkozólag nem tett semmiféle proposíciót és olyan kibontakozási programra, amely különböző forrásokból szóba hozatott,

kelte. Mindenki lázas türelmetlenkedéssel várta a Kossuthnál való látogatást. Hiszen alig voltunk ötven-hatan, akik szerencsések voltunk a via dei mille-i házban már több más alkalommal is tiszteleghetni.

Másnap a Pó partján elterülő óriási kiállítási csarnokban nagy bankett volt Kossuth tiszteletére. Ismétlődött a magyarok lelkesedése, rajongása, a melylyel a „szent öreg” körül vették. És a hivatalos felkészítő után felállt Kossuth és tartott egy közel másfél óráig terjedő fenomenális beszédet. Mi újságírók körülfogtuk, hogy egy szavát se veszítsük el. Mindnyájan megcsináltuk a magunk jegyzetét. Mikor a beszédnek vége volt, én, aki az Egyetértés-t képviseltem a kirándulásban, rohantam haza a szállodámba és nekifogtam a nagyszabású beszéd leírásához. Az első részt németül küldöttem a táviró hivatalba, de küldöncöm azzal hozta vissza, hogy a táviró tiszték nem tudnak németül, szívesebben veszik, ha magyar nyelven küldöm a szöveget, mert így legalább a szerkesztőségben sokban megkönnyebbül a munka. Délután 4 órától este fél 9-ig szakadatlan figyelmes munkával feldolgoztam Kossuth beszédét, közel ezer líra költséggel. Fel is adtam a táviró hivatalba, ahol különös kérelmemre, sietve továbbították az öt telegramra felosztott nagy beszédet.

Sietnem kellett ezzel a munkával, mert este 9 órára volt kitűzve a turini Cavour-pályán diszmnakája a magyar „testvérek” tiszteletére, melyen nekem is részt kellett vennem.

Hajnali 4 órakor erős zörgetés vert fel álomból a Duano-szállodában. A táviróból jött egy sürgős üzenet, hogy egyik táviratnál egy

líra és néhány centesimóval kevesebbet fizettem, tehát tessék pótolni. Oda voltam és azt hittem, hogy fáradtságos munkám kárbaveszett, távirataim egy része itt maradt és újságírókollégáim lefőzték.

Párisig nem láttam magyar lapot. Ott tudtam meg, hogy mind az öt táviratom, az akkori nagy Egyetértés-ben közel két kolumnányi terjedelemben kifogástalanul megjelent. És hogy milyen szenzáció volt a Kossuth beszéde, annak igazolásul csak azt említem, hogy a már akkor is nagy tekintélyű Budapesti Hírlap még aznap délelőtt külön kiadást adott, a melyben nem volt egyéb, mint az Egyetértés-ben megjelent távirati tudósításom szó szerinti lenyomata, persze a forrás megnevezésével. Mert a többi nagy lap tudósítói nem adtak az nap híradást lapjaikban.

Felkérték ugyanis Günther Antal akkori kedves kollégámat a beszéd sztenografálására és elhatározták, hogy lapjaiknak csak a kész sztenografált beszédet fogják megküldeni. Engem azonban erről elfeledtek értesíteni. A bankett után pedig kollégáim elmentek a Pó melletti szép parkba, lefényképeztették magukat a nevezetes kirándulás emlékére a 845 magyarral együtt.

Igy történt, hogy kollégáim abban a ritka szerencsében részesültek, hogy Kossuthal egy képen lettek megörökítve. Én, fájdalom, lemaradtam a történelmi emlékü fotografiáról és lapomnak így képpel nem kedveskedhettem, mely csakhamar bejárta a világ összes nagy lapjait és melyet viszont a többi ott képviselt magyar lap nélkülözni volt kénytelen.

saját kebelében sem foglalt állást. Két kérdésre nézve, jelesül a készfizetések felvételére és a közbelső vám felállítására nézve Wekerle pourparlet folytatott Bienenrth báróval, hogy erre vonatkozólag álláspontjáról tájékozást szerezzen. Ha tehát az osztrák kormány részéről foglalkozott ezekkel a kérdésekkel, csak saját álláspontját állapította meg. Tájékoztató pourparlék helyett hosszabb tárgyalásról azonban szó sem lehet, amikor a tárgyalási alapul szolgáló ajánlatok nem is tétettek.

Hunyadmegye a bankkérdésben.

Dévaról táviratozzák: Hunyadvármegye törvényhatósági bizottsága ma közgyűlést tartott, amelyen nagy emóciót keltett Tolnai Lajos dr., a függetlenségi párt jegyzőjének az az indítványa, a közgyűlés mondja ki, hogy az önálló bank felállítására vonatkozó törekvéseket, nemcsak mint az Ausztriától való gazdasági függetlenítés eszközt, hanem gazdasági és politikai szempontból is helyesli.

Az állandó választmány méltányolja az indítványt, de tekintve, hogy a cél megvalósítása a nemzet erejét meghaladó áldozattal jár és közjogi nehézségbe is ütközik, azonkívül ezidő szerint a gazdasági megerősítést és közéleti haladást is megakasztja, — hangoztatván, hogy a törvényhatóság nem adja fel a törvényben biztosított jogát, — javasolja, hogy a kérdés megvalósítására alkalmasabb időt válasszanak.

A közgyűlés az állandó választmány indítványát nagy többséggel elfogadta.

A kecskeméti szintársulat Aradon.

Jegyárusítás az Andrássy téren.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 28.

A holnapi előadás iránt városszerte nagy az érdeklődés, bizonyos tehát, hogy az ünnepség a siker jelében fog lefolyni. Mariházy Miklós és neje Turchányi Olga, valamint a társulat rendezője, Gulyás Menyhért már ma Aradra érkeztek, míg a társulat többi tagjai holnap, szombaton érkeznek két csoportban. Az első csoport délután három óra huszonkét perckor, a második csoport három óra ötven perckor érkezik Makóról. A társulatot a vasutnál Kovács Vince vezetése alatt a fogadó-bizottság üdvözlöi. A bizottság a Központi- és a Fehér Kereszt szállodákban szállásolja el a kecskeméti szintársulat tagjait, akik délután fél öt órakor testületileg vonulnak a Szabadságtérre, ahol meg fogják koszorúzni a vértanúk szobrát. A koszorút Mariházy Miklós színigazgató helyezi el, miközben a társulat a színházi zenekar kísérete mellett elénekli a Himnusz. Azután Kovács Vince lép a szobor talapzatára és a fogadó-bizottság nevében üdvözlöi Mariházy Miklóst és a kecskeméti szintársulatot. A szobor előtti ünnepségnél jelen lesz Lőcs Rezső városi tanácsos is.

Az ünnepség, mint már tegnap megírtuk, este nyolc órakor kezdődik a következő programmal:

1. Nyitány a Bánk-Bán operából, előadja a kecskeméti városi színház zenekara.
2. Előszó, mondja Mariházy Miklós igazgató.
3. A Cigánybáró.

Az előadást a Központi szállodában társasvacsora követi a szintársulat tiszteletére.

A szombati jegyárusításra a következőképen intézkedett a bizottság:

Reggel kilenc órától este hat óráig egy az Andrassy-téren felállított sátorban kerülnek a jegyek eladásra. A jegyárutásra Gonda László távollétében Szabó László, az aradi színház tagja volt szíves vállalkozni.

Kaphatók lesznek jegyek Weisz Leó könyvkereskedésében is (Minorita-palota), az egész nap folyamán este hat óráig.

Este hat órákor a városban véget ér a jegyárutás, amely félhét órákor folytatódik a nyári színház pénztárában az előadás megkezdéséig. Tekintettel arra, hogy az esti pénztárnál, a karzati közönség miatt, nagy lesz a tolongás, az előkészítő-bizettség kéri a közönséget, hogy jegyeit a nap folyamán, vagy az Andrassy-téren felállított pénztárnál, vagy Weisz Leó üzletében szerezzék be.

A nagyváradi társulat Aradra rándulásának és szerdai vendéglátékának részletes programját lapunk pünkösdi számában közöljük.

SPORT.

+ Délmagyarországi athleták Aradon. Az Aradi Posta és Távirde Tisztviselők Sport Egyesületének verseny rendezőse lázas munkát végez, hogy a vasárnap, pünkösdi első napján tartandó kerületi bajnoki athletikai viadalán eleget tegyen a Magyar Athletikai Szövetség első megbízatásának, mert ugyanis e versenyen látják vendégül a postások először Délmagyarország legelső és legjobb athletáit. A hét verseny számban — kettő bajnoki — összesen 55 induló vesz részt. A verseny számok egyik legérdekesebb pontja az 1600 méteres stafeta futás lesz, ugyanis e számban 16 induló áll a starthoz, a „Bácska” Szabadkai Athletikai Klub, a Szegedi Athletikai Klub és a rendező Postás Sport Egyesület 2 csapattal. E verseny számban össze kerülnek Délmagyarország legjobb 400 méteres futói. Igen érdekes szám lesz még a 2 angol mértőföldes síkfutás is, hol 12 induló áll a starthoz, köztük az idei 8 kilométeres mezői futóbajnokok is. E verseny érdekességét fokozni fogja a Neuman Testvérek által felajánlott igen értékes tiszteletdíj is. A tisztelet díjak és verseny érmek még a holnapi nap folyamán Kintzler Zoltán ékszerész kirakatában megtekinthetők. A verseny d. u. 4 órákor veszi kezdetét (honvédhuszár laktanya és vágóhid között). Belépti díj nincs, azonban a részletes program megvételére kötelező, melynek ára 50 fillér lesz. Diákok a versenyt 20 filléres training jeggyel nézhetik meg, és már előre Denhoff Sándornál a főpostán válthatnak ilyent.

+ A pünkösdi football mérkőzések helyérei. Az Aradi Atlétikai Klub által pünkösdi vasárnapján és hétfőjén délután 4 órákor, a Török Gábor-utcai sporttelepen rendezendő nagy football mérkőzésekre a klub elnöksége a következő helyárokat állapította meg: Páholy négy személyre 5 kor., tribün ülőhely 80 fillér, állóhely 50 fillér, diákjegy 30 fillér. Mindkét napi mérkőzésre érvényes tribün ülőhely ára 1 korona 20 fillér kedvezményes árban állapítottatott meg. Jegyek a verseny színhelyén, a Török Gábor-utcai sporttelepen válthatók mindkét napon. Program: Pünkösdi első napján, azaz vasárnap délután 4 órákor: Nemzeti Sportklub Budapest — Aradi Atlétikai Klub. Pünkösdi másodnapján hétfőn délután 4 órákor: Ujpesti Tornaegylet Budapest — Aradi Atlétikai Klub.

+ Tekeverseny. Az aradvárosi társaskör folyó hó 30-án és 31-én (vasárnap és hétfőn) tartja a Széchenyi-utca 5. szám alatti tekepályán díjjal egybekötött tekeversenyét. A verseny kezdete naponként délután 4 órákor.

A szabadkai gyilkosság.

Ujabb bizonyítékok Haverda Mariska bűnösségére.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, május 28.

A Haverda-ügy titokzatosságába minden nap egy újabb világító sugár téved. Az egyik szereplő már teljes beismerésben van. Haverda Mária még ingadozik, csak Vojtha tagad. Ez az ember öröklött gonosz hajlamaihoz megtalálta a környezetet, amely belőle tökéletes bűnöst csinált. Katonáéknál elszántságot, mint detektív, raffinériát tanult és megismerte annak a módját, hogy miképp lehet bűnt előkészíteni, bűnt végrehajtani és bűnt palástolni. Csak egyet felejtett el. Azt, hogy nem mindenkinben vannak meg a bűnöző tulajdonságok olyan mértékben, mint épen benne. Hogy ő maga elkövetett súlyos következményű bűnök, de amikor egy szövetséget tömörít maga mellé, akkor ezzel a vállalkozásával nagyhamar tönkre is jut.

A vizsgálat mai állapotában már látjuk, hogy szorul Vojtha nyaka köré mindjobban a kötel. Jánosy beismerő vallomása, Haverda Mária ingadozó kijelentései és az alibi-tanuk visszavonulása már tisztán látatják a monstre-bűnügyet. Vojtha tagadásával szemben itt áll hatalmas halmaza a bizonyítékoknak, melyekhez szorgalmasan gyűjtenek újabb adatokat.

A legfontosabbak egyike az, amelyet tegnap tett Popper Gyula fővárosi cipőkereskedő. Itt adjuk tudósítónk jelentése alapján Bartha fogalmazó előtt tett szenzációs vallomását:

Az alibi tanu.

A budapesti főkapitányság ma szenzációs, döntő bizonyítékot szerzett be a szabadkai gyilkosság ügyében fogva levő bünszövetkezet bűnössége mellett. Ez a bizonyíték Haverda Mária és Klein Pál Lipót bűnösségét kétségtelenné teszi s ez után tagadásuk mérlegelés tárgyát sem képezheti. A budapesti főkapitányság több ügyes detektívje nyomozott már napok óta olyan nyomok után, amelyek a Jánosy vallomásával szemben tagadó Haverda Mária és Klein Pál Lipót ellen tárgyi bizonyítékot szolgáltathatnak. Nyomozás közben a detektívek megtudták, hogy van egy ember, akit Haverda Mária hamis alibi tanunak akart felbérelni, de az nem vállalkozott. Ennek az embernek elmondotta az elvetemült asszony egész tervét.

A detektíveknek ma sikerült felkutatni ezt a hallgató tanut. Popper Gyula a neve, szabadkai születésű 35 éves cipész, akinek a Wes-selényi-utca 36. száma alatt van az üzlete. A detektívek Poppert ma bevitték a főkapitányságra, ahol kihallgatták.

A boldoggátétel ára.

Popper vallomásában elmondja, hogy Haverda Mária még Szabadkáról ismeri. Az asszony kis fiával március 25-én beállított Wes-selényi-utcai üzletébe, kihitta az utcára és beszélgetés közben így szólt hozzá:

— Boldoggá teszem magát. Tudom, hogy szüksége van a pénzre. Kap 6000 koronás váltót, amelyet három nap múlva kifizetnek. Jánosy meg fogja élni anyámat, mert már

tűrhetetlen a helyzet. En köteleztem magam, hogy Jánosy szolgálatait azzal jutalmazom meg, hogy nőül megyek hozzá, bár nem szeretem. Onnek az lenne a szerepe, hogy Jánosy alibi-jét bizonyítsa a gyilkosság idejére. Azt kell mondania, hogy Jánosy a gyilkosság órájában az ön boltjában járt és cipőt rendelt. Jánosy majd előtte való napokon eljön a boltba, úgy, hogy a személyzet összetéveszti majd az időpontot. Onnek semmi esetre se lesz baja.

Popper — vallomása szerint — nyomban visszautasította az ajánlatot és megdöbbenésnek adott kifejezést a szörnyű tervén.

— Ne törje rajta a fejét — mondotta Haverda Mária, — ha baj lesz és rájönnek, hogy Jánosy a gyilkos, még mielőtt vallathatnák, megígérte, hogy öngyilkos lesz.

Popper mindennek dacára visszautasította az ajánlatot, Haverda Mária azonban nem tágitott.

— No jól van! — mondotta. — Majd minden rendben lesz. Elküldöm Jánosyt cipőt rendelni.

Popper a dolgot még aznap szörnyűködve mesélte el egy barátjának, Farkas József 38 éves borügynöknek, este pedig a Royal-szállodában felkereste Haverda Mária és energikusan tudtára adta, hogy Jánosyt el ne küldje hozzá, mert nem csinál neki cipőt. Másnap megjelent a boltjában Klein Pál Lipót. Beszélgetés közben szóba került Haverda Mária terve és ekkor Klein Pál Lipót szóról-szóra ezt mondotta Popperek:

— Mondtam én neki, hogy erre zsidó ember nem fog vállalkozni.

A rendőrség megkérdezte Poppert, hogy ezeket a fontos körülményeket miért hallgatta el négy héten keresztül. Popper azzal védekezett, hogy nem akarta a nevét ebbe a bűnténybe belekeverni. Miután a magyar büntetőtörvénykönyv a feljelentési kötelezettségről nem rendelkezik, Poppert nem tartóztathatta le a rendőrség. Szabadon kellett eresztetni.

A borügynök vallomása.

Kihallgatta a rendőrség Farkas József borügynököt is. Ez azt vallja, hogy március 25-én, amikor Haverda Mária megjelent Popperek, ő az üzletben tartózkodott. Az asszony az utcára hívta Poppert és soká beszélgetett vele. Amikor távozott, Popper nyomban közölte vele, hogy mit akar tőle Haverda Mária. Ugy beszéltek meg a dolgot, hogy majd valamelyik ügyvédől kérnek tanácsot, hogy mit tegyenek. A főkapitányságon jegyzőkönyvet vettek fel a két vallomásról és elküldték Szabadkára.

A budapesti rendőrség most kinyomozta azt a dob-utcai ószerest, akinél Haverdaék a revolvért vásárolták és azt a hüvösvölgyi esőst, aki tanuja volt Jánosy és Vojtha próbálódásainak. A két tanut ma Szabadkára viszik szembesítés végett.

A lelkiismeret parancsa?

Egy másik verzió szerint a szenzációs tanuvallomás következőképp történt:

Tegnap Bartha fogalmazó előtt jelentkezett Popper Gyula cipésmester, akinek a Wes-selényi-utca 36. számú házában van cipőboltja. (Tehát nem a fővárosi detektívek kutatták ki.) A szabadkai bérnyilkosságban kívánt vallomást

tenni, de vallomása előtt ezeket mondta a rendőrtisztviselőnek:

— Ha lelkiismeretemre hallgatok, mindjárt az ügy legelején jöttem volna ide, hogy vallomásommal a hatóságok munkáján könnyítsek. Azonban egy másik érzés: jó hírnevem és családom becsülete tartottak vissza attól, hogy vallomásommal a nyomozást közelebb vigyem az ügy tisztázásához. Most, hogy látom, mennyire áll a dolog, elmondom azt, hogy miképpen szerezte a büntérsulat az alibi-tanukat.

— Haverda Máriát gyermekkorától óta ismerem Szabadkáról. Egészen három év előttig igen jó barátságban is voltunk, már amennyire barátságnak mondható a kereskedő és vevője közötti üzleti viszony. Most együtt élt Jarmatzkyval, amikor pénzeket közvetítettem számára. Csak amikor elvált az urától, keresett magának új pénzközvetítőt és ezt megtalálta Klein Pál Lipótnak, aki mint szövetkezeti direktor egyuttal ki is utalta az előlegeket.

— Három évig felém se nézett Haverda Mária. Ez év március 25-ik napján bejött az üzletembe és kihívott.

— Fontos közölni valóm van, vegye föl a kalapját és jöjjön sétálni velem egy kis ideig, — mondta.

— Mentem vele a Wesselényi-utca egy mellékutcáján át a Király-utca felé. Szokatlanul komoly volt Haverda Mária és így kezdte:

— Nézze kérem, mi jó barátságban voltunk, remélem, amit itt mondom magának, az közöttünk marad.

— Igenis közöttünk — feleltem.

— Ön jól ismeri az anyámat és tudja, hogy a világon gonoszabb teremtes nálánál nem létezik. Tudja, hogy Szabadkán minden ember utálja és senki nem törődne vele, ha nem volna már az élők között.

— Nem értem, hogy mit akar ezzel mondani, nagyságos asszonyom.

— Jól tudom, — mondotta, — maga se fürdik a pénzben és jól esnek néhány ezer korona. Ha nekem egy kis szivességet tesz, adok hater ezer koronát és ha az ügy sikerül, boldoggá teszem.

Azután elmondotta, hogy Jánossy vállalkozott arra, hogy Szabadkán megöli özvegy Haverdánét, ha Haverda Mária elmegy hozzá feleségül. A szép Mariska ezt meg is ígérte, ámbar, mint ő mondotta, nem szereti ezt az embert.

— Jánossy el fog utazni legközelebb Szabadkára és ott elvégzi a dolgát. Arra az esetre, ha tetten érnék, szavát adta, hogy azonnal agyonlővi magát, anélkül, hogy csak egy szót is beszélne. Ilyen módon reánk nézve nincsen semmi veszedelem. De a későbbi nyomozás félrevezetésére Jánossy alibi-jéről kell gondoskodni. Ezért gondoltam magára is.

Jánossy holnaptól kezdve délutánonként, bizonyos időben, minden nap be fog járni az ön üzletébe, cipőt rendel, próbál, úgy hogy a maga segédei is megismerik. Így aztán, ha arra kerül a sor, bizonyítani fogják, hogy a kritikus időben is az üzletben járt. Hetekkel később úgy sem emlékezik már senki a biztos dátumra.

Popper azonnal visszautasította az ajánlatot, de Haverda Mária nem tágitott:

— Majd meggondolja maga még ezt, — mondotta — alszik rá egyet. En holnap mindenesetre elküldöm Jánossyt.

Ezzel elment.

Popper üzletében ott volt Poppernek egyik barátja, akit a rendőrség szintén kihallgatott, s mert semmi szerepe az ügyben nem volt, megnevezni nem akar. Popper elmondotta neki, hogy mit ajánlott Haverda Mária, ő rögtön

megtenné ellenük a feljelentést, de attól fél, hogy neve ilyen csunya ügygyel kapcsolatosan kerül forgalomba. Barátja azt tanácsolta, ne engedje, hogy Jánossy az üzletbe jöjjön, ebből esetleg kellemetlenség származhatnék.

Ő erre felkereste Haverda Máriát a Royal-szálloda kávéházában és beszélt vele az előcsarnokban. Megmondotta, hogy ne küldje el Jánossyt, mert ha az eljönne, ő rendőrnek adja át.

Másnap eljött az üzletbe Klein Pál Lipót és a beszélgetést Haverda Mariska látogatására terelte.

— Bolond, hiszterikus asszony, — mondotta Klein, a Mariska, nem szabad komolyan venni amit mond, Jánossynak eszébe sincs, hogy gyilkossá legyen. En különben tudtam arról, hogy Mariska magához megy, bár elleneztem, mondtam neki, zsidóember ilyenre nem vállalkozik. Nem kell a dologról tovább beszélni.

Szenzáció a szabadkai vádtanács ülésén.

Szabadkáról jelentik: A Haverda-ügy tegnap már semmi szenzációt nem ígért a közeli napokra. Ugy látszott, hogy a bizonyítási eljárás befejezéseig újabb, jelentősebb fordulat nem áll be, de olyan semmiesetre, mely az eddigi eseményeket tekintve, szenzáció számba mehetne. És a vádtanácsi ülés alaposan rácsáfolt a föltevésekre, a látszatra: nagy meglepetést okozott.

Azzal mindenki tisztában volt, hogy a vizsgálóbírónak azt a határozatát, melylyel a három terheltre a vizsgálatot s egyidejűleg a vizsgálati fogságot elrendelte: — jóváhagyja a vádtanács. Nem igen tudta volna ennek jogalapját bárki laikus ember is megjelölni, de mindenki úgy érezte, hogy a vádtanács nem határozhat másként. Ebben a részben nem is csalódtak a természetes egyszerűséggel gondolkozók; ám az ok, amiért a vádtanács így határozott: épenséggel nem az, amit sokan természetesnek tartottak. Más, egészen más s egyik részletében újabb szenzációja ennek a nem érdektelen részletekben bővelkedő ügynek.

A vádtanács ülése.

A szabadkai kir. törvényszék vádtanácsa Marián Miklós törvényszéki bíró elnöklete alatt ma délelőtt ülésezett. Szavazó bíró Streiliczky Antal, előadó Joczics Milorád törvényszéki bíró volt.

A vádtanácsot a gyilkosság büntette, illetve büntett bűnrészessége miatt terhelt, fogvalevő dr. Jarmatzky Sándorné született Haverda Mariska, Jánossy Aladár és Vojtha Antal elleni bűnügye foglalkoztatta, amennyiben Haverda Mariska a vizsgálati fogságot, Vojtha Antal pedig a vizsgálatot és vizsgálati fogságot elrendelő végzés ellen felfolyamodást jelentett be.

A vádtanács az ügy beható tanulmányozása után úgy döntött, hogy a felfolyamodást elutasította s mindhárom fogolyra a vizsgálóbíró határozatát érvényben tartja.

A végzést terjedelmesen indokolja meg a vádtanács.

Ezek után pedig kronológikus sorrendben elmondjuk az előzetes letartóztatás történetét különös tekintettel Vojthára s azokat a körülményeket, melyek a vizsgálatnak az ő szereplésére és a vizsgálati fogságnak az ő személyére való kiterjesztését és főtartását szükségessé tették.

Vojtha bűnrészese?

Előjárójában hangsúlyozni kell, hogy Vojtha előzetes letartóztatása (miként különben

a többi is) indokolt gyanu és nem pozitív bizonyítékok alapján történt.

A megállapítást nyert tényekből, érdektelen tanuk vallomásából Vojtha tagadásával szemben bebizonyult, hogy több ízben Szabadkán volt Jánossy társaságában; nyilvánvalóan oly célból, hogy neki a meggyilkolandó asszonyt, özv. Haverda Boldizsárnét megmutassa, a helyi viszonyok felől kiiktassa és a terepet megismertesse vele. Sulyos gyanuk voltak az érdekeltségének látszata is. Kitudódott, hogy Vojtha 10 ezer korona kölesont, vagy ajándékot remélt Haverda Mariskától abban az esetben, ha örökségét megkapja, másrészt a lefoglalt levelekből megállapítást nyert, hogy Haverda Mariskával rendkívül bizalmas viszonyban volt s a levelek egyikéből az olvasható ki, hogy ő (Vojtha) és Haverda Mariska az örökség kézhezkapása esetén Jánossyt kiakták semmizni s a Haverda Mariska által tulajdonul nagyra becsült vagyont együtt tervezték élvezni. A bűnrészességre irányuló feltevést megerősítették az előéletéről és egyéniségéről beszerzett adatok is s az előzetes letartóztatás ezen dolgok alapján történt.

Komoly gyanuok.

A pusztá feltevéseket igazolta Jánossy vallomása, mely Vojtha bűnrészességét illetőleg sulyos és nyomatékos gyanuokat szolgáltatott. Ezek a vádbeli büntett felbujtási, illetve bűnszegédi részességét bizonyítani alkalmasak és Jánossy önmagát is vádoló vallomásának Vojthára vonatkozó terhelése elszigetelten nem áll: hanem támogatják azt az újabb nyomok. (Azok, melyekről tegnap és tegnapelőtt írt az Aradi Közlöny) Végül nagyon sulyos gyanuokat szolgáltatott Vojtha ellen egy levél, melyet Haverda Mariska akart hozzá becsempészni.

Es itt kezdődik a vádtanácsban kipattant szenzáció...

Szökés párosan?

A vádtanács ülésén rideg komolysággal jelentette a referens, hogy Vojtha ellen egy újabb sulyos bizonyítékot sikerült fogni Haverda Mariska levelében.

Haverda Mariskáról ma már kétségtelen bizonyossággal meg lehet állapítani, hogy Jánossyt csak eszközül használta fel, s akihez a szíve igazán huzott: az Vojtha. Még most is, amikor már idestova 5 hete nem beszéltek egymással, most is Vojthára gondol, meg a jövőre, — melyet még nem sejt olyan borzalmasan, véresen sötétnek, mint amilyen az valójában.

Es a Vojthához való szerelmes vonzódása szolgáltatja a bíróságnak a legújabb komoly gyanuokat.

Haverda Mariska benn a fogházban levelet írt Vojtha Antalnak. Körülbelül ez volt abban a szerelmes pár sorban:

Kitartás és bizalom. Talán hamarosan kiszabadulunk innét, s akkor kiszökünk külföldre, ahol boldogok leszünk.

Ezt tán kissé más stílusban, tartalmazta az a levél, mely beszédes bizonyítéka annak, hogy szökni akarnak, szökniök kell és hogy Mariska Vojthával akar megszökni.

MULATSÁGOK.

(=) Pünkösdi dalárhangverseny Aradon. Az aradi „Ebredés” dalkör abból az alkalomból, hogy a budapesti Senefelder könyvnyomdászok 40 tagból álló dalköre lejön Aradra, hangverseny-nyel egybekötött táncestélyt rendez. A budapestiek pünkösdi első napján vasárnap reggel 6 órakor jönnek Aradra és az állomáson a helybeli dalárdák fogadják.

A Cigánybáró szereplői.

Önmagukról és a tapsról.

*

Holnap este az aradi szinkör oly eseménynek lesz a színhelye, amely párját ritkítja Arad színház történetében. A szinkörben mindössze egy ízben játszott idegen társulat, a Zilahy regime alatt a Vígsház ensembléje, no meg Szendrey alatt az olasz gyermek-opera. Idegen vidéki színházak vendégjátékáról is volt már szó, de a megvalósulás stádiumába sohasem lépett. A hazafiság hatalmas érzése kellett ahhoz, hogy a vidék legkiválóbb társulatai teljes személyzettel és felszereléssel az aradi közönség előtt fellépjenek.

A sorozatot holnap este Mariházy Miklós kecskeméti színházvezetőnek társulata a Cigánybáró operettel nyitja meg. Mariházy igazgató személye egészen stilszerűen jutott a vendég igazgatók élére. Hat évi aradi színházvezetése alatt a kölcsönös rokonszenvnek sok szála fűződött közte és a közönség között. Az aradi színházról ment igazgatónak is így szinte természetes, hogy az Aradról elhangzott felhívásnak leggyorsabb visszhangja az ő lelkében támadt, bár a felkért többi négy igazgató is hasonló készséggel jelentkezett a hazafias cél szolgálatára.

A Cigánybáró szereplői holnap délután három és négy óra között két csapatban érkeznek meg Makórról, ahol a társulat ezidőszakra játszik. Nagyrészt idegenek Aradon, de az aradi vendégjátékkal az érdeklődés középpontjába jutnak. Érdekesnek tartottuk tehát, hogy ez alkalommal az aradi sajtóban is megszólaljanak. E célból az alábbi három kérdésre kértünk feleletet:

1. Melyik a legkedvesebb szerepe?
2. Mi a véleménye a taps eltörléséről?
3. Mi a szerepköre és milyen szerepkörön szeretne működni, ha ott nem volna, ahol van?

A kérdésekre a következő válaszok érkeztek:

1. Traviata.
2. Nagy baj volna, ha eltörlőnék.
3. Koloratur, de szubrette szeretnék lenni.

Kerényi Adél.

1. Dollárkirálynő.
2. A világot sem!
3. Koloratur és meg vagyok magammal elégedve.

Pásztor Ferike.

1. Amit Aradon játszom.
2. Ha eltörlőnék, azonnal visszavonulnék a színpadról.
3. Komika, de még énekesnő szeretnék lenni.

Gulyásné Székely René.

1. Barinkay Sándor.
2. A szívől jövő taps olyan jutalom, amelynek eltörlése a magyar színház végleges hanyatlása volna.
3. Tenorista, de énekes bonvivánt szeretnék lenni.

Kondor Miklós.

1. Olyan sok van, hogy nem is tudom hirtelen megmondani.
2. Annyi tapsot kaptam, hogyha eltörlőnék is, mindig zugna a fülemben.
3. Csak a jól megérdemelt és nagy nyugdíjat lesem.

Fenyéri Mór.

1. Azt a nagyközönség megítélésére bízom.
2. Bánom is én.
3. Operette-buffó, rendező; de legjobban többszörös milliommós szeretnék lenni.

Gulyás Menyhért.

1. Tudom is én.
2. Nekem nincs véleményem.
3. Ezen még nem gondolkodtam.

Balog Béla.

1. Henri márki a Cornevillei harangokból.
2. Isten őrizzen!
3. Feinhals sorsát irigylem.

Krasznay Elek.

Igy játszanak a kecskeméti színháztagjai írásban. Hogy miként játszanak a színpadon, arról holnap este fog meggyőződést szerezni az aradi közönség.

Kegyetlen asszonyok.

A szép Angelika bűne.

*

Haverda Mariska izgalmas, s már a világsajtót bejárt bűnügye kapcsán párisi lapok most főlelevenítik a szép Angelika bűnügyét. Kétségtelen, hogy az összes bűnügyeket tulcsárnyalta kegyetlenség és borzalom dolgaiban Franciaország legszebb asszonyának, a szép Angelikának bűnpöre, aki férjét: Tiquet parlamenti tanácsost gyilkoltatta meg, vad bosszút lihegve. Oriási felháborodás kelt a gyilkosság nyomában. A noaillesi hercegérsek magából kikelve rohant a királyhoz, kérte, könyörgött, fenyegetődött, hogy csapjon le végre a pártatlan igazság sujtó ostarával a nőiességükből teljesen kivetkőzött asszonyokra. A papok rémülődözve hallgatták végig Franciaország gáláns szép asszonyainak rettenetes gyónásait, akik cinikus őszinteséggel vallották be szinte óránként változó, perverz kalandjaikat, s lelki erősítést kértek a kísértés ellen, amely a bűnre, férjeik elpusztítására uszította őket a kielégítetlen vágyak egy-egy szomjas, mámoros pillanatában. Végre is nem térhetett ki a király az érsek követeléseivel elől s bármily komikusan tűnt fel, éppen XIV. Lajos, aki maga járt rossz példával a lilium-tiprók s a házasságtörésre bujtogatók élén, volt kénytelen kezébe venni a kielégítetlen igazságszolgáltatás büntető pallosát s hóhér kezére adni Franciaország legszebb asszonyának fehér hattyu-nyakát.

A szép Angelika Carlier dúsgazdag lyoni könyvkereskedőnek volt a leánya. Tizenöt éves korában árván maradt s minthogy bátyja a király testőrségében szolgált, Angelika is Párisba költözött egy módos rokonához. A leány gazdag volt, majd egy millió franknyi vagyon korlátlan urnője s e mellett szépséges, akár a hajnal, a rózsa, mint a költemény, — természetes tehát, hogy százával rajongták körül a francia főváros hódító arslánjai. Érdekes, hogy XIV. Lajos korának száraz cinizmusáról híres büntetőjogásza, Pitaval valóságos himnuszokat zengett bájairól, később a bűnpör folyamán, midőn a fesledező bimbó szépségét, természet, szellemét s egyéb elragadó testi és szellemi tulajdonait festeni, jellemezni iparkodott. Válogathatott volna a legdelibb s leggazdagabb ifjak között, érthető feltűnést keltett tehát, amidőn a kissé már kopaszodó, mindenképpen jelentéktelen és folytonos anyagi zavarokkal küzdő Tiquet parlamenti tanácsosnak nyújtotta patyolat kacsóját.

Később kitudódott a rejtélyes házasság titka, amely a későbbi tragédiának is szülője volt, okozója lett. A teljesen tönkre jutott, züllött tanácsos tudniillik megvesztegette a leány rokonait, akiknek 40.000 lívrényi jutalmat ígért, ha a leány érzelmeit feléje irányítják. Tanácsukra egy 15.000 livre értékű virágcsokorral lepte meg a szép Angelikát, a virágon harmatként gyémántszemek vibráltak. Ez a gáláns ajándék hatott. Angelika szívét még nem hódította meg Tiquet, de győzött az asszonyi hűség kielégítésével: nekivolt legszebb csokra egész francia földön! A felesége lett. Két év múlva prezentálták neki az ékszerszobát s a

csalfa rokon negyvenezer livre-es számláját is. Szenvedélyes jelenetek játszódtak le férj és feleség között, az asszony megundorodott urától, aki meglopta tudatlanságát s azóta nem érintkezett vele. Tiquet feltékeny volt a szép asszonyra, akitől már előbb két gyermeke is született, — de hallgatott, mert félt, hogy az asszony vagyonát, hozományát is visszakéri.

Helyzetük mindinkább kiélesedett. Az asszony már vagyonuk elkülönítését kezdte követelni. Erre már Tiquet is kilépett a passzívitásból. Fenyegetődött, hogy régi királyi ordré alapján börtönre vetteti. Az asszony szemébe kacagott s folytatta ott, ahol elhagyta. Mégis az asszony unta előbb meg ezt a se ide, se oda állapotot. Fölbérelte a portását s egy lakájt, hogy ölje meg Tiquet-et. Ettől a tervtől később elállott, mert sokalta a büntény résztvevőt; különösen a lakájtól félt, hogy kifecsegi a dolgot. Vagy egy évig nyugton maradt ezután. Akkor megakarta mérgezni férjét, de nem sikerült a komplot. Ujabb, három éves szünet. Végre is nem bírta tovább. Szövetkezett a portással. Este, mikor Tiquet hazafelé tartott, rátámadt a portás s öt lövéssel leterítette. Tiquet nem halt meg rögtön s volt annyi lélekjelenléte, hogy nem haza, hanem egyik barátjának házába vitette magát, ahol kijelentette, hogy csak egyetlen ellensége van, aki életére törhet s ez a — felesége.

A szép asszony mosolyogva jelent meg a vizsgálóbíró előtt, akihez benső kötelékek fűték. Tagadta részességét. Nap-nap után figyelemzették, kérték, hogy szökjék meg, egérutat engedtek neki. Nem kért a kegyelemből. Végre is a komplotból kismémmizett lakáj ellene vallott. A saját szeretője volt kénytelen letartóztatni. Még akkor is tagadott körömszakadtáig. Kinzó-kamrába vitték. Pórére vetkőztették, kezét-lábát a falhoz láncolták, s egy tálcserén keresztül akónyi vizet öntöttek beléje. Ekkor már vallott, mint a karikacsapás.

Halálra ítélték. A király meg akart neki kegyelmezni, de a hercegérsek nem engedte. Neki példa kellett, elrettentő példa. Elhurcolták a vesztőhelyre. Utközben még ő vigasztalta büntetését, a portást. Hirtelen vihar tört ki, s egy óra hosszáig, bőrig ázva várt, mikiderült, s kivégezhették. Nyugalommal nézte végig büntetése kivégzését. Aztán odalépett a bakóhoz. Megsókolta a százezernyi kíváncsi tömeg láttára, annak jeléül, hogy megbocsátja neki a halált. Aztán ráhajította fejét a tőkére. A hóhér, akit megbabonázott a legszebb női váll látása, elhibázta a csapást egyszer, kétszer, háromszor, négyszer. Ötödik csapásra perba hullott a szép Angelika feje, s fölmutatták a vértől ittas tömegnek, amely örömmujongásban tört ki. Másnap, a királyon kezdve, egész Franciaország megsiratta.

Ime, ez a szép Angelika szomorú regénye.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi kereskedelmi testület f. évi június 6-án, vasárnap délelőtt fél tizenegy órakor, a kereskedelmi akadémia dísztermében tartja rendes közgyűlését. Tárgysorozat: A választmány jelentése az 1908. évi működésről. 2. A számvizsgáló bizottság jelentése a pénztári számadásokról. 3. Egy választmányi tagnak, valamint a számvizsgáló bizottság tagjainak megválasztása. 4. A békeltető bizottság tagjainak megválasztása. 5. Indítványok. A közgyűlésre a testület tagjait ez uton is meghívja Tedesch Viktor, elnök.

A fővárosi rendőrség a garni-szállók ellen.

*

Tilos a szerelem.

(Fővárosi tudósítónktól.)

Arad, május 28

Budapest fiatal urai között pár nap óta nagy az izgatottság. Kőszívű, paragrafus-ruhába bujtatott emberek az erkölcs nevében korlátozni, szabályozni akarják a szerelmet, amely évezredek óta korlátlanul, sőt szabálytalanul uralkodott a szíveken. Pedig szeretni nem csak lehet, hanem muszáj is, mert utóvégre most jön a nyár. Ez ősrégi igazság, de a rendőrség ridegen elzárkózik előle. A szerelem tilos, mondják kegyetlenül a Zrínyi-utcában, — és ezért a borzasztó megrökönyödés, nemcsak a fiatal emberek, hanem a férjek között is. Mert — rettenetes elgondolni — olyan férjek is élnek a földön, akik a feleségükön kívül mást is szeretnek, télen és tavasszal is, nemcsak nyáron, amikor ez ugyis az ő jogos és méltányos privilégiumuk.

Az ember megismerkedik egy bájos hölgygyel, mondjuk a Kossuth Lajos-utcai korzón vagy a Dunaparton és rendszerint a következő héten már vannak egymással olyan közlendők, amelyeket nem is lehet másképen, csak négy szemközt elintézni. Hát hol sugják meg egymásnak azokat az édes bohó titkokat, amelyekhez a világnak semmi köze? Csak nem mehetnek vissza a Kossuth Lajos-utcai korzóra vagy a Hűvösvölgybe? Hiszen itt minden meg van, csak a négy falnak az a diszkrét és titokzatos homálya nincs meg, amely a fiatal szíveknek annyira nélkülözhetetlen.

Volt eddig egy áldásos intézmény, amely balzsamos titokzatosságával elmosta a fiataloknak és néha kevésbé fiataloknak néma és bánatos aggodalmát: a garni. Ezek a kicsike szállodák eddig helyet adtak minden szerelemnek, tisztességesnek és kevésbé tisztességesnek egyaránt s nem kérdezték, vajon a szerelem engedélyezett-e, avagy házasságtörési alapon épült? Itt mindenkit jótékonyan magába fogadott a kis garni-szobák csöndes és titokzatos magánya.

És most ime, jön a rendőrség, minden szerelemnek éber őre s egy új szabályrendeletet alkot, amely ridegen kiüzi az utcára vagy a dunaparti korzóra mindazokat a párokat, akiknek egymással bizalmasan közlendő titkaik vannak. Mert ezentul a garni-szállodák nem adhatnak többé helyet olyan szerelmeseknek, akikről nyilvánvaló, hogy tisztán és kizárólag csak ideális szeretet viszi őket az intímus fészkebe. A garni-szállodákba ezentul csak a közismert és mindenki által megismerhető hölgyeknek szabad belépniük, azoknak, akiknél minden az arany vagy ezüstvaluta elvén épül fel. Ha pedig valamely szerelmes pár önzetlen szerelemmel a szívében meri átlépni a szálloda kapuját, a portás vagy tulajdonosnő lángpallosával udvariasan, de szabályszerűleg kikergeti. Szegény, üldözött szerelmesek!

A megokolatlannak látszó és furesza szabályrendelet ügyében az Aradi Közlöny fővárosi tudósítója megkérdezte Schreiber Emil dr. rendőrkapitányt, az új szabályrendelet elkészítőjét, aki a következőket mondotta:

— Budapesten van huszonnyolc ugynevezett garni-szálloda, melyek kizárólag abból élnek, hogy szerelmes párok találkozó helyéül szolgálnak. Ezen kívül jogosítva vannak ezek a szállodák arra is, hogy minden rendes utazó- és szállóvendégnek szállást adhassanak. A rendőrség most arra törekszik, hogy a garnikat szintvallásra kényszerítse. Vagy tisztán a rendes szállóvendégekből éljenek, vagy pedig csupán találkozó helyekül szolgáljanak. Az első esetben nem adhatnak szállást a röpké pillanatokra betévedő szerelmeseknek, a másikkban nem hozhatják a tisztességes vendégeket abba a helyzetbe, hogy ők is gyanútlanul odaszálljanak s

ki legyenek téve annak, hogy a rendőrség molesztálja őket. A tisztességes szerelem, amelyhez a rendőrségnek nincs köze, helyet találhat a harmad-megyedrangú szállodákban, amilyen van a fővárosban elegendő. A garni-szállodákban ezentul a rendőrségnek joga van minden nőt igazolásra felszólítani, a szállodatulajdonosnak pedig kötelessége minden nőt, akiről látja, hogy nem hivatás-szerűen üzi a szerelmet, arra kérni, hogy szállodáját mellőzze, ha nem akarja magát ezeknek a kellemetlenségeknek kitenni.

A rendőrségnek igaza van. De mi lesz a szegény fiatal emberekkel, ha hölgyismerőseik vannak, akikkel a világ zajától elvonulva akarnak eszmét cserélni a politikáról, irodalomról vagy művészetéről? Itt a nyár és a garni-szállodák kapuit egy méla akkorddal örökre becsukják a szerelmesek előtt...

Elsikkasztott történelem.

Arad a „Moderne Kunst”-ban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 28

Néhány nappal ezelőtt, mindjárt a „Moderne Kunst” Magyarországot ismertető számának megjelenése után szóvá tettük a lapnak Aradvárosra vonatkozó részét. A német képes lapnak ez a száma tudvalevőleg a külföld számára készült reklám-füzet akart lenni és e célból az egyes vármegyéről és városokról bizonyos díj ellenében ismertetést és képeket közölt. Arad közgyűlése megszavazta a kért összeget és a lap magyar száma egy oldal ismertetést közölt Aradról, annak történelmi, gazdasági és kulturális jelentőségéről.

A négy képpel tarkított leírást ismertettük minapi cikkünkben. Megirtuk akkor, hogy az Aradról hozott négy fénykép a lehető legszerencsétlenebbül van választva, mert halvány képét sem adja a város szebb részeinek. A szövegben is kifogásoltunk egyet-mást, többek közt azt is, hogy Arad történelmi jelentősége nincs abban kellőleg kidomborítva. Ez utóbbi körülményre vonatkozólag most nagyon érdekes és jellemző dolgokat tudtunk meg magától a közlemény szerzőjétől, Krenner Miklós dr. főreáliskolai tanártól.

Varjassy Lajos polgármester ugyanis annak idején Krenner dr.-t, a reáliskola ügyestollu és nagy történelmi tudású tanárát bizta meg Arad ismertetésének megírásával. Krenner dr. meg is írta a német szövegű közleményt és beküldötte azt a magyar füzet budapesti szerkesztőségének. A cikkről, mely érdekesen ismertette Arad történetét, különösen a szabadságharc idejét és a vértanúk kivégzését, kefelevonatot küldött a budapesti szerkesztőség a szerzőnek korigálás végett. A korrekturában néhány sajtóhibától eltekintve teljesen az eredeti cikk volt kinyomva mindazokkal a részekkel együtt, melyek a február 8-i utcai harcra és a tizenhárom vértanura vonatkoztak. A hibák kijavítása után a budapesti szerkesztőség újabb levonatot küldött Aradra, melyben szintén meg voltak ezek a részek.

Elmult ezután néhány hét, megjelent az ígért szám és ekkor kitűnt, hogy az Aradot ismertető cikkből kihagyták mindazokat a részeket, melyek a dicsőséges emlékü utcai harcra és a vértanúk kivégzésére vonatkoztak. Már a cikk elején, ahol az aradi várról van szó, megcsonkítva jelent meg az ismertetés. Mig az eredeti szövegben az aradi vár mellé oda volt téve ez a pár szó: *szomoru szemtanuja Magyarország történetének*, addig a füzetből ezek a szavak már kimaradtak. Ezután pedig mindenütt, ahol a dicsőséges

forradalomról van említés, ezek a szavak hiányzanak. Az a rész pedig, mely a 48—49-iki eseményekről szól, néhány szürke szóban van összefoglalva, holott a kéziratban és a beküldött kefelevonatokban ez állott:

„Arad történelme az 1848—49-iki szabadságharcban országos jelentőségű. Vára körül a zsarnokság és a szabadság katonái verekedtek. 1848. február hó 8-án véres utcai harc volt, melynek dicsőséges hőse, Asztalos Sándor emlékszobrot fog kapni. A szabadságharc Aradon élte át agóniáját. Az orosz és osztrák hadak elől ide menekült a forradalmi kormány és Kossuth Lajos itt tette le kormányzói hatalmát Görgey Artúr generalissimus kezébe, aki augusztus 13-án a szomszédos Világoson kapitulált. A győzelmes reakció az aradi vár kazamatáiba zárta a katonai és polgári hőseket és közülök 1849. okt. 6-án a bécsi forradalom és Latour hadügyminiszter meggyilkolásának évfordulóján 4 tábornokot golyóval és 9-et bitóval adott át a martíromság halhatatlan birodalmának. Azóta Arad a magyar nemzeti fájdalom fővárosa. A vértanúk emlékét a Szabadságtéren hatalmas emlékszóbor hirdeti, a régi irányzatú szobrászat legjobb alkotása, Zala György műve. A kivégzés helyét most egyszerű oszlop, nemsokára kápolna hirdeti. Mindkét emlék előtt évenként okt. hó 6-án nemzeti ünnepély zajlik le, melyre az országból sokan jönnek. Azonkívül emléktáblák, az utcák nevei és a Szabadság-téren hatalmas országos ereklyemúzeum hirdeti a szent esztendőt.”

Ezek a sorok hiányzanak a füzetből. Budapesten még benne hagyták ezeket a kéziratban, bizonyos tehát, hogy a lap valamelyik külföldi szerkesztősége (négy van ilyen: Bécsben, Lipcsében, Stuttgartban és Münchenben) húzta ki és dobta el a már kiszedett sorokat. Az ilyen történelem hamisítás teljesen a bécsiekre vall és valószínű is, hogy a Budapesthez legközelebb eső bécsi szerkesztőségnek fájt az igazság. Érthető, hogy saját műveikben meghamisítják az osztrákok a mi szabadságharcunk történetét. De az mégis felháborító, hogy ott is merészelik ezt tenni, ahol minden sort drágán megfizettetnek velünk. Szomoru tanulság ez a jövőre nézve a hiszékeny magyaroknak és a még hiszékenyebb aradiaknak!

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A kecskeméti szintársulat

mai (szombati) előadására, a jegyek reggel 8 órától este 6 óráig

* Az Andrássy-téren, *

az erre a célra felállított sátorban kaphatók. A jegyeket ugyan csak este 6 óráig Weisz Leó könyvkereskedő is árúsítja.

Este fél hét órától nyolc óráig, jegyek a nyári színház pénztáránál kaphatók.

* Huszonnégy szál fehér rózsza. Műdalírodalmunk egy figyelemreméltó munkával gyarapodott. A Cabaret induló ügyes komponistájától jelent meg nyomtatásban a fenti címmel bíró dal. A szöveget Tolnai Vilmos dr. adta. Erre írt Szohner Sándor rendkívül bájos és értékes zenét. A „Huszonnégy szál fehér rózsza” voltaképp egy allegorikus bucsudal. Iskolai évszázó ünnepélyekre is kiválóan alkalmas és hatásos. Ez a kompozíció még nagyobb bizonyítéka Szohner erős zeneszerzői talentumának. Az izléses címlappal bíró kotta Kerpel Izsó zene-műkereskedőnél kapható 1 kor. 50 fillért.

* **Hock János az Urániában.** — Nagy szenzációra készül június 15. és 16-ra az Uránia színház. Sikert érre a két napra megnyernie Hock János orsz. képviselőt, a kiváló író és szónokot, hogy legújabb darabját, az *Ur Jézust*, személyesen olvassa fel az Urániában. Hock János aradi szereplése olyan esemény, mely méltán fogja felkelteni az illusztris vendég és darabja iránt Arad egész publikumának legnagyobb érdeklődését. 791.

* **Budhista vallási szokások.** Mintegy öt-száz millió ember, tehát az emberiségnek majdnem fele vallja Budha vallási tanait. Rendkívül érdekes mozgófényképben mutatja be az Urániaszínház a budhisták vallási szokásait. Templomaik falaira festett csillagokat és fehér elefántokat imádnak istenként és ha a fehér elefánt megbetegszik, odaadó gonddal, szinte tulajdonságig vitt lelkiismeretességgel ápolják az állatot. A pazar kiállítású mozgófényképen látjuk a szent állatok fürdőzését, ápolását, a világhírű indiai Kandis templomot, a szerencsétlen, elkülönítetten élő belpoklosokat és megismerkedünk több olyan indus szokással, amelyeknek még hírét sem hallottuk. A pompás kép szombaton kerül először színre az Urániában. 791.

Eulenburg herceg egy osztrák fürdőben.

Az alkalmatlan idegen.

Távirati tudósítás.

Arad, május 28.

Körülbelül másfél esztendeje huzódik már az a világraszóló botrány, melynek középpontjában a német legfelső korok egykori kedvence, a német császár volt intimusa, Eulenburg Fülöp áll. A német arisztokrácia életének mélységeit riktó sötétséggel beárnyékoló főtárgyalást, — mint emlékeztet — meg kellett szakítani. Hivatalosan bevallott oka ennek: a vádlott herceg teljesen leromlott egészségi állapota.

A herceg azonban, mint a felőle újabb forgalomba került hírek mondják, megakar gyógyulni. Egészséges akar lenni és újból a bíróság elé akar állni. Azért Gastein-fürdőbe megy, ahol megpróbált idegeire keres gyógyító irt. Az osztrákok úgy látszik nem igen örülnek a reklámnak, melyet Eulenburg jelenléte a világhírű fürdőnek kölcsönöz és kiakartak utasítani.

A berlini törvényszék előzetes vizsgálatáról és a gasteini fürdőzésről a következő táviratok számolnak be:

Berlinből táviratozzák, hogy a legfőbb orvosi tanács tagjai az államügyészség megkeresésére meglátogatták a liebenbergi kastélyban Eulenburg herceget, hogy egészségi állapotáról szakértői véleményt mondhasanak. Eulenburg herceget az orvosi bizottság látogatása teljesen meglepte, mert annak megérkezéséről a liebenbergi kastélyba a herceget nem értesítették. A bizottság alaposan megvizsgálta Eulenburgot, aki már akkor közölte a bizottsággal, hogy néhány nap múlva Gasteinba akar utazni, ahol már azelőtt is gyakrabban keresett gyógyulást. Eulenburg herceget tudvalévőleg százezer márka biztosíték ellenében bocsátották el a fogházból és csakis abban az esetben tartóztatják le újból, ha ismét a szokás gyanuja merül fel ellene. Erről azonban nem lehet szó. A herceg védőjét felhatalmazta arra, hogy a nevére való esetleges idézéseket és kézbesítéseket vegye át és a törvényszéket értesítette elutazásáról.

A herceg orvosi kísérettel utazott és állapota miatt kénytelen lesz utazását pihenés végett több ízben félbeszakítani. Csakis az esetben, ha bizonyítékok merülnének fel arra nézve, hogy a herceg szökni készül, lehetne őt újból letartóztatni. Ha a herceg kivonja magát a

birói üldözés alól, a letett százezer márka biztosíték elvész és a bíróság ez esetben összes német területen levő vagyonát is lefoglalná.

Bécsből táviratozzák: Az osztrák kormány Eulenburg herceget mint alkalmatlan idegent ki fogja utasítani. Ezzel szemben azt is jelentik, hogy a herceg kiutasításáról szó sem lehet. A gasteini hatóságok kellő időben értesítették a kormányt a herceg megérkezéséről és annak — ha ellenezné — módjában állott volna a herceget erről privát uton értesíteni.

HIREK.

ROMÁN KÉPVISELŐK

a nemzetiségi klub betiltásáról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 28.

Ismeretes, hogy a belügyminiszter jóváhagyta az aradi rendőrség, mint kihágási bíróság ítéletét, amely szerint az aradi román nemzetiségi klub három vezetőjét 150—150 korona pénzbírságra ítélte, mert alapszabályok nélkül egyesületi működést folytattak. Az aradi *Tribuna* a belügyminiszternek ezen döntéséről beszélgetést folytatott Suciu János dr. és Oncu Miklós országgyűlési képviselőkkel, a parlament román nemzetiségi pártjának tagjaival.

Suciu János dr. kijelentette, hogy noha a belügyminiszter döntése nemcsak az elítéltek személyét illeti, hanem a klub működését is betiltja, a román nemzetiségi párt a szervezkedést nem hagyja abba; keresni fogja, sőt meg is találta a szervezkedésnek azt a módját, amely mellett a párt híveit megóvhatja a politikai hatóságok üldözésétől. Ezzel a móddal a szervezkedést a legközelebbi időben folytatni fogják.

Oncu Miklós dr.-t — így nyilatkozott — a miniszter döntése nem lepte meg. Andrassy már a parlamentben kijelentette, hogy amíg ő belügyminiszter lesz, másféle nemzetiségi szervezkedést és másféle politikai egyesületet, mint a magyart, nem fog megtűrni. A románoknak impozáns módon tiltakozni kell ezen erőszakos határozat ellen és a szervezkedés jogát érvényesíteni.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 29-én az időjárás: enyhe, elvélve csapadék, zivatarok.

— A magyar király megsértése ügyében, mint jelentettük, Forgách gróf osztrák és magyar követ a szerb kormánynál lépéseket tett, hogy a *Republika* című lapot torolja meg. Novákovich miniszterelnök, aki a távol levő Milovanovich külügyminisztert helyettesíti, — mint Belgrádból jelentik, — kijelentette Forgách gróf követ előtt, hogy bár sajnálja, hogy a *Republika* sértő módon nyilatkozott Ferenc József osztrák császár és magyar királyról, a sértés nem vehető komolyan, mert a nevezett köztársasági lap hasonlóan támadta a Karagyorgyevics-dinasztiát is; a lapot egynehány éretlen fiatal ember szerkeszti, akiknek közveszélyes munkálkodását a szerb kormány legközelebb meg fogja torolni. Novákovich miniszterelnök a beszéd folyamán rátért azokra a lealázó és gyalázó sértésekre, melyeket a bécsi és

egyres magyar lapok követtek el Péter király és családja ellen s melyekért senki sem szolgáltatott elégtételt. A szerb kormány legközelebb törvényjavaslatot terjeszt a szkupstina elé a sajtótörvény egynemű intézkedésének megváltoztatásáról s ennek keretében felveszi a szerb uralkodó és az uralkodó család, valamint a külföldi uralkodók ellen a sajtó útján elkövetett sértésekről szóló megtorló intézkedéseket.

— Lipót király Gasteinban. Brüsszelből táviratozzák, hogy Lipót király több heti tartózkodásra legközelebb Gasteinba fog utazni. A belga királyt ez alkalommal meg fogja látogatni leánya, Lónyai Elemérné grófné is.

— Az olasz jubileumi kiállítás ügyében — amelyről mi is bőven megemlékeztünk — mint Bécsből táviratozzák, érdekes fordulat történt. Litton gróf kvirináli nagykövet jelentést tett Aehrenthal báró külügyminiszternek arról az izgatott hangulatról, amely Olaszországban uralkodik Ausztria és Magyarországnak az olasz kiállításról való tüntető elmaradása miatt. A külügyminiszter erre közölte vele az osztrák és magyar kormánynak azt az értesítést, hogy az olasz jubileumi kiállításról való hivatalos részvétel ellen nincs kifogásuk.

— Az aradi függetlenségi és 48-as kör a bankkérésről. Megirtuk, hogy az aradi függetlenségi kör az Aradon lakó képviselőket meghívja abból a célból, hogy ezek ott a bankkérésről és a politikai helyzetről nyilatkozzanak. A kör ma este tartott ülésében a képviselők felkérési módjának megállapítására egy bizottságot küldött ki, melynek tagjai Nagy Kálmán elnök, Schwartz Zsigmond titkár, Ferch Ödön és Tenner Alfréd.

— György herceg botránya. Belgrádból táviratozzák: György herceg és Okanovics őrnagy között a konakban heves összetűzés támadt. A herceg éles szemrehányást tett az őrnagynak, hogy a *Zvonó* című lapban ellene megjelent közleményt ő sugalmazta. Okanovics ezt tagadta, mire a trónörökös haragra gyuladva így kiáltott fel:

— Miféle hatalma van ennek az őrnagynak, hogy az ő lemondását nem fogadják el, míg az enyémet minden szó nélkül elfogadják?

A herceg ezután olyan mozdulatot tett, mintha az őrnagyot arcul akarná ütni. Az őrnagy erre a jelenlevő hadsegédet és egy tüzérszázadost kért meg, hogy tegyenek jelentést az esetről a királynak, de ezek kijelentették, hogy a kérelemnek nem tehetnek eleget. Több lap az eset kapcsán heves támadást intézett a herceg ellen.

— Halálozás. Özv. Palóczy Horvát Ádámné, Palóczy Horvát Zoltán dr. budapesti ügyvéd testvére, az egykor népszerű magyar költő özvegye, tegnap Déván meghalt. Holttestét leánya, Buczek Józsefné, a vajdahunyadi vasgyár főnökének neje, Vajdahunyadra viteti, ahol holnap temetik.

— Szerb egyházmegyei választások. A temesvári szerb püspökséghez tartozó battonyai szerb egyházközségben tegnap voltak a szentszéki tagok választására kiküldött bizottsági tagválasztások. A választógyűlésen Lunk Béla kisbirtokos elnökölt. Két párt küzdött egymással: a liberális és radikális párt. Ez utóbbi volt a győztes. Megválasztottak 8 egyházi tagot, (papokat) és 14 világi tagot.

— Házasság. Ebesfalvi Török Lajos rendőrfogalmazó szombaton, május hó 29-én d. e. 10 órakor köt házasságot az aradi Minorita-rend templomában Balla Boriskával, Balla Alajos nyug. gázgyári igazgató leányával.

— **A Spitzer-hagyaték leltározása.** Ma reggel folytatták Spitzer Ignác hagyatékának leltározását. A lakásban levő vagyon leltározása után ma a földbirtokra került a sor. A Rendetlen-dűlő I. számú birtok leltározására megjelentek Pálmai Lajos dr. közjegyző helyettes, Reicher Károly városi főügyész, Ottenberg Tivadar és Schusztér Henrik dr. végrendeleti végrehajtók, Mittler Izidor dr. az örökhagyótestvérének jogi képviselője és Zikó János gazdasági szakértő. Ma a pusztá fundus instruktusát és a termést leltározták, melyek összege 57,725 korona. Az ingatlan felvétele holnap lesz. A hagyaték teljes összege megközelítő pontossággal 2100,000 koronát tesz ki. Aradvárosa, mint értesülünk, pünkösdtől után felhívja az örökhagyó testvérét, hogy a végrendeletben kikötött 30 napi zárás határidőn belül nyilatkozzék a hagyomány elfogadásáról.

— **Elégedetlenség a bolgár hadseregben.** Szófiából jelentik: A bolgár hadsereg tisztikarában nagy elégedetlenség uralkodik, melynek főoka Nikolájev tábornok hadügyminiszter, aki a múlt évi és az ideai előléptetések körül igazságtalanul járt el. Nikolájev hadügyminiszter teljesen figyelmen kívül hagyta a ranglistákat s első sorban barátait és más protekciós tiszteket léptetett elő s a régi tiszteket, akiket joggal megilletett volna az előléptetés, egyszerűen mellőzte. A hadügyminiszter legutóbb kapitányt léptette elő fiát, — aki alig két éves hadnagy s a fiánál idősebb hadnagyokat, kik már évek óta várják előléptetésüket, a régi státusban hagyta. A tisztikar eme sérelmét Ferdinánd király elé szándékoznak vinni s amennyiben meghallgatásra nem találhatnak, kilépnek a bolgár hadsereg kötelékéből. Több ellenzéki képviselő a szobránje legközelebbi ülésén ez ügyben interpellálni fog.

— **Egy követségi titkár afférje.** Budapesti tudósítónk telefonálja: Az Izabella-utcai postahivatalban ma délelőtt izgalmas affér történt. A postahivatalban megjelent egy Papp Keresztély nevű egyén, aki nemrégiben még Konstantinápolyban lakott, de Colossa Ferenc konstantinápolyi osztrák-magyar követségi titkár, valamelyes intézkedésekkel kiűldözte onnét. Egyszerre belépett a postahivatalba Colossa, aki véletlenül most szintén Budapesten tartózkodik. Amint Papp meglátta a követségi titkárt, indulatba jött és így förmedt rá:

— Maga itt van? Nem szégyel Magyarországra jönni, megátalkodott osztrák szolgalélek?

A követségi titkár idegesen izgett-mozgott s úgy tett, mintha nem ismerné fel Pappot, aki újból rá rivalt:

— Engem tönkre tett, a családomat szerencsétlenné és most nem akar felismerni.

A követségi titkár a kinos jelenetnek úgy vetett véget, hogy gyorsan eltávozott a postahivatalból.

— **Kettős gyilkosság.** Münchenből táviratozzák, hogy Kronak faluban Klein Mátyás 16 éves betűszedő tanonc, ma kettős gyilkosságot követett el. Megölte a munkaadója feleségét, akinek hurkot vetett a nyakára, majd fejszével addig ütlegelte, amíg élet volt benne. Mikor az elvetemült suhanc észrevette, hogy a gyilkosságot egy öt éves kis gyermek is látta, megfogta azt lábainál és fejét olyan erővel vágta a falhoz, hogy sérüléseibe meghalt. Azután felakasztotta a gyermek hulláját, amivel azt a látszatot akarta adni, mintha az asszony ölte volna meg a gyermeket, azután öngyilkosságot követett volna el. A gyilkost letartóztatták.

— **Románok az aradi vesztőhelyre.** Toncea Sebestyén állami tanító Griden május 20-án iskolai majális rendezett, amelyen az aradi vesztőhely számára a románok között 14 kor. 60 fillért gyűjtött. A hazafias adakozók névsora a következő:

Toncea Sebestyén áll. el. isk. igazgató t. n. 1 K. Toncea Sebestyén tanítóné 1 K. Mátyás Illés áll. tanító 1 K. Mátyás Illésné tanítóné 80 fil. Mátyás Vilgil 20 fil. Modresa György gör. kath. lelkész 20 fil. Ber Illarie gör. kel. lelkész 30 fil. Frodl Tamás kereskedő családja 40 fil. Drégits Miklós községi bíró 20 fil. Burszán György földbirtokos 20 fil. Burszán Miklós 20 fil. Urdea Jakab 20 fil. Boér György 20 fil. Pap György (Paró) közjegyző 1 K. Cántor Aurél aljegyző 1 K. A gridi áll. el. isk. 140 román ajku növendékei összesen 2 K 50 fil. Cserey Béla (Sárkány) j. szolgabíró 4 K. Negrea Jakab földmivelő 20 fil. Összesen 14 K 60 fil. Az összeget az Aradi Közlönyhöz juttatá.

— **Meghíusult párbaj.** Bécsből táviratozzák: Az osztrák költségvetés tárgyalásának vitájában Malik és Rolsberg báró képviselő össze szólalkoztak. Az affért a hütteldorfi erdőben ma pisztolypárbajjal akarták elintézni, de mikor Malik löni akart, szerencsétlenség történt. A fegyver závarzata rosszul működött és a töltény elsütése következtében fejlődő gázok a löveget visszarúgták, úgy, hogy ez Malikot könnyebben megsebesítette. A segédek nyomában beszüntették a párbajt és kijelentették, hogy a felek a lovagiasságnak eleget tettek.

— **Egy orvos tragikus halála.** Nagyváradról táviratozzák: Nagy részvétet keltett megyeszerte itt Kemény Pál dr. cséffai körorvos hirtelen halála. A jó hírnévnek örvendő fiatal orvos egy epidemikus betegen a minap operációt végzett, amely alkalommal az orrán egy kis seb inficiálódott. Eleinte ez jelentéktelennek látszott, de csakhamar terjedni kezdett, úgy, hogy a fiatal orvos haladéktalanul felvettette magát a nagyváradai zsidókórházba. Állapotán már nem lehetett segíteni és a szerencsétlen fiatalember ma meghalt.

— **Bűnügyi vizsgálat Ábrahám György halála miatt.** A Petőfi-utca 10. számú ház lebontásánál történt halálos szerencsétlenség ma is foglalkoztatta a rendőrséget. Kihallgatták a tragikus halállal kimúlt Ábrahámval együtt dolgozó munkásokat, akik azt vallották, hogy Makán munkavezető, aki előbb házmeister volt a háztulajdonos Martens Cézárnál Mezőhegyesen, ügyelt fel a bontási munkára. A munkások észrevették, hogy a téglafal inog s míg ők lefutottak róla, rákiáltottak a szerencsétlenül járt társukra is, hogy meneküljön. De ez süket volt és a figyelmeztetést nem hallotta. Ábrahám szerencsétlenségének oka az, hogy soha ezelőtt bontási munkáknál nem volt alkalmazva s mint mezőgazdasági munkást nem lett volna szabad ilyen nehéz és szaktudást megkívánó munkához állítani. A rendőrség ma áttette az iratokat az ügyészséghez és kérte a bírói szemle elrendelését. Az ügyészség javaslatára a vizsgálóbíró elrendelte Ábrahám hullájának felboncolását. A bírói szemle megtartása ügyében holnap dönt a törvényszék.

— **Elpusztult műemlék.** Nagyváradról jelentik, hogy a biharmegyei Mezőtelegd község felett ma nagy zivatar vonult végig. A villám egy árpádkori templom tornyába sujtott le. A templom egész fedélzete leégett.

— **Agyontaposta a bika.** Kovaszincről jelentik, hogy ott Till Henrik tehénpásztor, aki a községi bikák felügyeletével volt megbízva, az egyik bikát annyira feldühösítette, hogy a bika szarvaival előbb feldobta Tillt a magasba, azután összetiporta. A szerencsétlen ember — akinek hét gyermeke van — belehalt sérüléseibe.

— **Megtagadott építési engedély.** Megírtuk, hogy Martens Cézárné, mezőhegyesi lakos építési engedélyért folyamodott a város tanácsához. A Petőfi-utca 10. számú telken egy három emeletes bérházat akar építtetni s a kérvénnyel együtt bemutatta a terveket is. Az építészeti és város szabályozási bizottság együttesen tartott ülésében megtagadta a kérelem teljesítését és kimondta, hogy csak két emeletes épületre szóló engedély kiadását hozza javaslatba a tanácsnál. Ezt azzal indokolta, hogy az újabb építési szabályrendelet, mely a miniszteriumban várja a jóváhagyást, határozottan kimondja, hogy a tizenöt méternél szűkebb utcákon tilos a 3 emeletes házak építése. A tanács holnap dönt a kérdés felett és bizonyára megadja az engedélyt, mert Aradon, ahol lakás szükség van, épen nincs megokolva a 3 emeletes házak építésének megnehezítése.

— **Ha nagyon olcsón akar vásárolni,** keresse fel Nádler Lajos női- és férfi divatárüzletét Andrassy-tér 20. sz. 2221

— **A Szultán-forrás geológiai és hydroológiai véleményének kivonata.** A singléri völgy mentén halad végig a vetődési vonal, a mely vonalon a föld mélyéből feltör a szénsavgáz. E szénsavgáz a vetődési vonal mentén telíti a fennebb említett idősebb képződményektől összegyűjtött vizet és a szénsavval telített víz a vele érintkező kőzetekből kioldja azokat a gyógyító hatású ásványi anyagokat, a miket a vízben a kémiai elemzés kimutatott, a Szultán-forrásban különösen a tekintélyes mennyiségű lithiumot. E vetődési vonal mentén a singléri völgyben két helyen törnek fel a szénsavgázzal ily módon telített vizek. Az egyik a Singlér községben levő Szultán-forrás, mely a Singlér-patak hordalékán át fakad a felületre, a másik ettől körülbelül 100 m.-re északra, Szinyelipócz község határában a Salvator és a környékén levő források, a melyek nagykitérjedésű lap közepette jutnak a felületre. Látható tehát a hydroológiai és geológiai viszonyok ezen leírásából, hogy úgy a singléri forrásnak, mint a Salvator-forrásnak teljesen ugyanaz a képződési módja, s minthogy a szénsavval telített víz mindkét forrásnál hasonló képződményekkel érintkezik, a vízben oldott anyagoknak is hasonlóaknak kell lenniük. És tényleg, ha a két forrás kémiai elemzését összehasonlítjuk, feltűnő a megegyezés, sőt az egyes alkotórészek mennyisége is nagyon közel áll egymáshoz. A Szultán-forrásnak annyiban előnyösebb a helyzete, hogy az a singléri patak hordalékának közepette fakad és lap nincsen körülötte. A tapasztalás ugyanis azt mutatja, hogy majd mindenik szénsavas víz, a melynek közelében lápos területek vannak, esőzés vagy hóolvadás után jodoformszagú . . . stb. Budapest, 1908. november hó 11-én. Pálffy Mór dr., a M. Kir. Földtani intézet főgeológusa.

— **Francia likörök legbiztosabb készítésére,** — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 171

TANÜGY.

(—) **Gyorsíró-verseny Aradon.** A 3-ik aradi intézetközi gyorsíróverseny június 6-án vasárnap délelőtt fél tíz órakor lesz a városháza közgyűlési termében. Részt vesznek benne a gimnázium, reáliskola, kereskedelmi iskola és a női tanfolyam gyorsírást tanuló növendékei. Vendégek is részt vehetnek, de a díjakra való igény nélkül. A verseny három csoportban lesz: percenként 60, 120 és 180 szótaggal. Mindenki csak egy fokon adhat be pályázatot. Díjak a 180 szótagos versenyen egy 20 koronás és két 10 koronás arany; a 120 szótagoson egy 10 koronás arany és két 5 koronás; a 60 szótagosnál egy 5 koronás és két értéke-sebb gyorsírási mű, azonkívül a női tanfolyam számára két 10 koronás arany. A bíráló bizottság tagjai a nevezett intézetek gyorsírást tanárai s amennyiben máshonnan is jelentkeznek résztvevők, az 5 tanárai is részt vehetnek a bírálatban. A versenyben részt nem vevő nagy közönség számára a versenyzőktől el nem foglalt helyek s az érdeklődő tanuló ifjúság számára a karzat díjtalanul áll rendelkezésre.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 28.

A megújuló esőzések a mezőgazdasági állapotra, helyesebben a vetések fejlődésére jótékony hatással vannak.

A gabonaüzlet irányzata a tulsulyka kerülő panaszok hatása alatt, időközönkénti el-lanyhulás után szilárd.

A mai piacon elkelt:

200 mm. buza	14.20—14.80
300 mm. tengeri	7.10—7.20
Rozs	9.70—9.80
Zab	8.20—8.30
Árpa	8.10—8.20

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, május 28.

Amerika 1-el olcsóbb. Vételkedv, kínálat korlátozott.

Elkelt: 6 ezer métermázsza 20 fillérrel olcsóbb áron.

Az árak 50 kilónként számítva:

Déli zárlat	2 órai zárlat
Tengeri 1909. júliusra 7.86—7.87	7.88—7.89
Tengeri 1910. májusra 7.04—7.05	7.06—7.07
Buza 1909 októberre 12.86—12.87	12.96—12.97
Rozs októberre ... 9.98—9.99	10.03—10.09
Zab októberre ... 7.55—7.56	7.66—7.67

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény ... 641.25.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

IDEGENEK ARADON.

— Május 28. —

Fehér Kereszt szálloda. Gerő Arthur utazó Szeged. — Marosy Zoltán fogalmazó Rákosliget. — Janky Albert százados Budapest. — Redor Bertalan törzsorvos Bécs. — Mitie Henrik vezér-őrnagy Budapest. — Kratchmann Flórián vezér-főtörzsorvos Budapest. — Klug István utazó Buda-

pest. — Kreutzer Balázs kir. iparfelügyelő Buda-pest. — Berger Adolf utazó Budapest. — Glück Adolf utazó Budapest. — Brotea Romulusz had-nagy Temeskubin.

Központi szálloda. Bliter Manó utazó Buda-pest. — Klug István utazó Budapest. — Mártonffy Bogdán ügyvéd Nagyvárad. — Pruncz Ede ar-tista Budapest. — Deutsch Ignác utazó Budapest. — Berger Vilmos utazó Bécs. — Thuróczy Lajos ny. járásbíró. — Gerő Mandi utazó Budapest. — Krets Vilmos utazó Budapest. — Bokor Mihály utazó Szeged.

Vass szálloda. Merkler Béla mészáros Kur-tics. — Giovanni Bernardinelli kereskedő Orosháza. — Kohn Fülöp sütőmester Nagylak. — Id. Merkler Béla mészáros Kurtics.

Pannónia szálloda. Pank Béla kereskedő Szorosság. — Varga Károlyné ig. tanítóné Szemlak. — Tomka Károly tanító Hertelendyfalva. — Pa-taki József kéményseprő Borosjenő. — Latinák Márton kereskedő Budapest. — Novák Aurél dr. ügyvéd Pécska. — Szántó Ferenc kereskedő Bu-dapest.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Baró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909. május 29-én, szombat:

1. Az állatbarát. Komikus. — 2. Budhista szeretetások. Természet után. — 3. Zenészek versenye. Bohózat. — 4. Afrika. Természet után. — 5. Herkulesmunka. Komikus. — 6. Egy párisi éjszaka látványosság. — 7. A részeg Pierrot. Színes látványosság. — 8. Pataipar. Természet után. — 9. Egy orvos gonoszított. Dáma.

Előadások délután 6, fél 8, és 9 órakor.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt 3 cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTÉR.*

Zrinyi-utca 1. sz. ház

(Vadászkürt vendéglő helyiség) folyó hó 29-én délután 3 órakor az aradi kir. törvényszék árverési termében megtartandó nyilvános bírói árverésen eladásra kerül. Bővebb információval szolgál **dr. Vajda Iván ügyvéd,** **vb. Nagy Lajos tömeggondnoka.** 2 06

Fleith nagy CIRKUSZA

Aradon, Béla-téren

felépített és elegánsan berendezett óriási viz-mentes ponyva sátor, mely 2500 személynek kényelmesen helyet ad és minden zord időjá-rás ellen teljesen megvédi.

Ma szombaton,

május hó 29-én este 8 óra 15 perckor

nagy sport előadás

a fényes májusi műsorral

HELYÁRAK: Számozott plüss zsölye szék I. sorban 3 korona, II-ik sor 2 korona, I-ső hely 1 korona 60 fillér, II-ik hely 1 korona 20 fillér, III-ik hely 80 fillér. Karzati állóhely 50 fillér.

Jegyek előre válthatók egész napon át, Bloch H. papirkereskedésében.

Holnap vasárnap

2 előadás.

Tisztelettel az igazgatóság.

Szivarka hüvelyek nagy választékban.

Árlejtési hirdetmény.

A lippai esperességben fekvő Kisszentmiklós község gör. kel. román templomának renoválása céljából készült és az aradi gör. kel. egyházmegye főtisztelendő Szentszékeinek 2871—1909. sz. a. kelt határozatával jóváhagyott terv és költségvetés alap-ján, ezennel árlejtési hirdetmény tüzetik ki 5823 kor. 70 fil-lér kikiáltási árral. Az árlejtés Kisszentmiklós községben a fa-kerti iskola helyiségében 1909. június hó 6-án délután 2 órakor fog megtartatni.

Feltételek:

1. Árlejtők az árlejtés kezdetén a kikiáltási ár 10 száza-lékát bántpénz gyanánt készpénzben avagy elfogadható érték papirban tartoznak letenni.
2. A terv, a költségvetés és az árlejtési feltételek Kis-szentmiklós község lelkészi hivatalánál tekinthetők meg.
3. A hitközség fentartja magának azon jogot, mely sző-rint a pályázók közül azon vállalkozót alkalmazza, a kiből legnagyobb bizalma lesz.
4. A szerződés aláírás után, a vállalkozóra nézve azonnal — az egyház községre nézve csakis a Szentszék jóváhagyása után válik jogerejűvé.
5. Az árlejtőknek nincs joguk ahhoz, hogy az árlejtésen való részvételük által felmerült költségei visszatérítését köve-telhessék.

Kisszentmiklós, 1909. évi május hó 27-én.

Marseu Péter,

gör. kel. lelkész, elnök.

Azon melven tisztelt gazdik, kik fűkaszáló és kéveköltő arató-
gépeket hajtanak vas-rolni, saját érdekükben kérjenek prospektust

MASSEY-HARRIS

kéveköltő,

MASSEY-HARRIS MASSEY-HARRIS

fűkaszáló,

aratógépekről.

Kartellen kívül!!

MASSEY-HARRIS COMPANY, TORONTO,
északamerikai fűkaszáló- és aratógépgyár.

!!! A világ legszolidabb gyártmánya !!!

Terjesztő: Kornstein Gyula Sándor — BUDAPEST, —
V., Alkotmány-utca 23. sz.

Közvetlen kérdézősködések kéretnek.

Különleges olcsó cikkek.

Moire alsó szoknya

minden színben

darabja 4 frt. 50.

Herweth mieder

legujabb facon

darabja 7 korona.

Nagy parthie vétel

női és férfi zsebkendőben

Csoda olcsó árak.

Különleges olcsó cikkek.

Tiszta selyem

Tafft alsószoknya

minden színben

darabja 5 frt. 80.

Női himzett ing

jó chiffon,

271

darabja 1 frt. 65.

Ima madapolan

kelengye ing

darabja 2 frt. 20.

Vas- és rézbutor, sodronyágybetét gyár.

Ajánljuk a n. é. közönségnek saját gyártmányunkat,

vas- és rézbutorokban,

a legjobb kivitelben.

301

Elvállalunk mindennemű javításokat és vasbutor festéseket.

Raktár- és gyárhelyiség: Aulich Lajos-utca 14. sz.

Telefon 423. szám.

= Arjegyzéket kívánatra díj- és bérmentesen küldünk. =

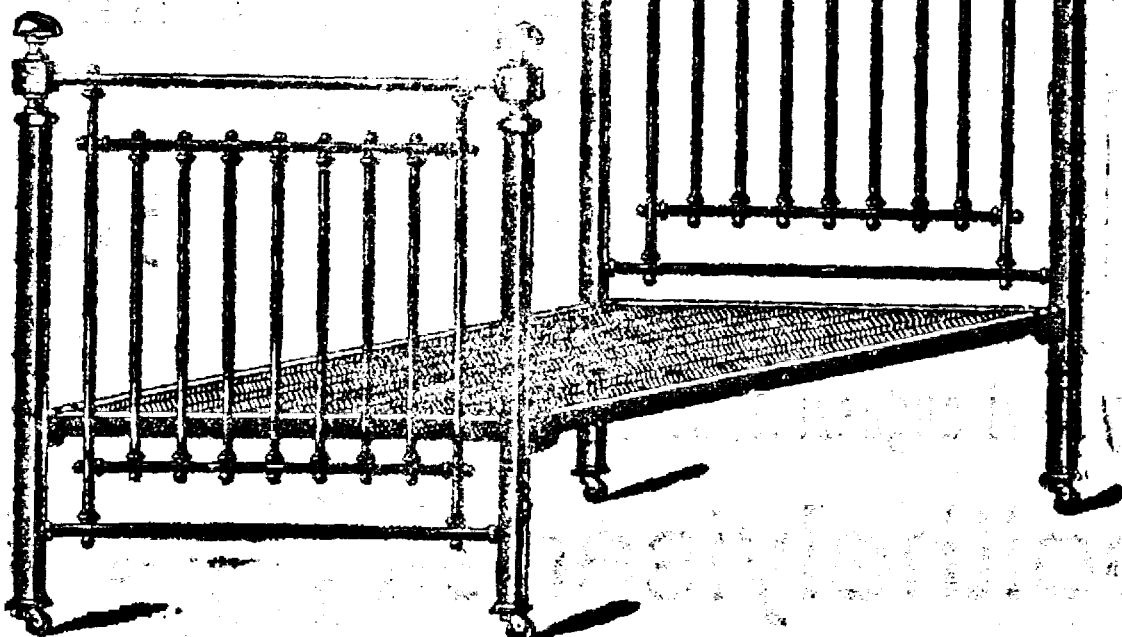
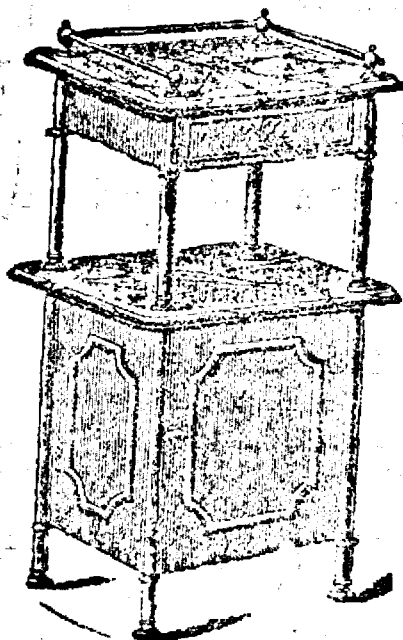
sodronyágybetétek

vas- és fakerettel, minden méretben, a legerősebb kivitelben kaphatók.

Szíves megrendeléseket kér

tisztelettel

FLEISCHER TESTVEREK.

Legjobb minőségű
gyertyánfa bábú és prima -
Lygnum-sanktum
teke golyók

kaphatók
BAUER GYULA
esztorgályos áru üzlete ARAD, Minorita-palota.
Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan
eszközöltetnek.

Figyelem!

Hol lehet jól, olcsón izletes kóser ételeket élvezni?

1893

Egyedül s kizárólag csak

Hunyadi-utca 1. szám alatt,

hol minden időben friss és jó ételek és italok állnak a nagyközönség rendelkezésére. — Ugyanott méltányos áron minden időre abbonement házhoz és házon kívülre elfogadtatnak.

Kristály tisztaság!

Zóna reggei 20 fillér.
Figyelmes kiszolgálás!

Szives pártfogásért esedezik **Immerdauer Lipót**, vendéglő tulajdonos.

APRO HIRDETÉSEK.

Édesem!

Igen sajnálom, hogy nem sikerült találkozunk. Ugy látszik, nem értjük meg egymást. Két óra előtt a régi helyen vártam. Láttam is; azt hittem, oda fog jönni, de egyszerre csak eltűnt. — Képzelteti, hogy oly hosszú idő után sok beszédem volna Magával. Legközelebb a régi helyen leszek. — Csókolja számtalanszor I. R. 2234

Eladó magánlak

6 szoba, fürdőszoba, nagy kert. Tökölly Imre-utca (Halász-utca) 45 sz. 2104

Keresek

alkalmas fölszintes lakást kerttel, esetleg udvarral, megfelelő esetén egész évre is kiveszem. Cím a kiadóban. 2220

Sampon

Confetti, világposta levelezőlap legolcsóbban beszerezhető Ingusz I. és fia könyvkereskedésében Arad, főútlejt Andrassy-tér 16, fióküzlet Weitzer János-utca. Városi és megyei telefon 517. 173

Kazasság céljából

vidéki 28 éves kereskedő, ki 20000 korona fekvő vagyonnal bír, 18—22 éves intelligens jó modoru keresztény leány ismeretségét keresi, kinek legalább 10—12000 korona hozománya van. Leveleket teljes címmel s lehetőleg fényképpel a kiadóba kérek „Jó férj” jelige alatt. Discretio becsület szó mellett biztosítva. 2174

Fényképeszteti cikkek.

Bármily gyártmányu fényképező gépeket előnyös részletfizetésre. Fényképeszteti lencsék bármely minőségben, s az összes fényképeszteti kellékek és ujdonságok rendkívüli előnyárban. Bloch H. papírkereskedése és könyvnyomdája. Fényképeszteti cikkek gyári raktára. Telefon 126. sz. 600 oldalas árjegyzék kívánára ingyen. Vidéki rendelésekhez részletes használati utasítás és ujdonságok ismertetése lesz mellékelve. 1215

Papírkalapoknak

legalkalmasabb kreppapirok nagy választékban igen olcsó árban. Vizsgalapok jó minőségben és igen jutányosan kaphatók. Irodai cikkek legkedvezőbb beszerzési forrása. Névjegyek és nyomtatványok azonnali elkészítése. Kerpel Izso könyv- és papírkereskedése Aradon. 262

Kiadó

egy nagy saroküzlethelyiség (jelenleg Färber fűszerüzlet) 1910. május 1-től. Bővebbet Hunyadi-u. 1. háztulajdonosnénál. 2004

Jég

kapható háztartási célokra naponta házhoz szállítva. Petőfi-u. 7a. — Telephon 199. sz. 1292

Munkácsy Mihály

volt Liget-utca 7. számú ház telekkel eladó. 2222

Fiatall engroszista segéd

a fűszerszakmából mielőbbi belépésre kerestetik; ajánlatok „törekvő” jelige alatt e lap kiadóhivatalába kéretnek.

Kiadó

2 utcai szobás lakás előszobával Szent István utca 6. azonnal kiadó. Szívességből bővebb felvilágosítást nyújt Sonn Adolf Arad, Zrínyi-utca 4b.

Engelhardt-féle

Chassalla Sandalok

hölgyek, urak és gyermekek részére 2095

tennis cipők

kizárólagosan

Weinberger János cipő áruházában kaphatók.

Helical-Premier

kerékpárok elpusztíthatatlanok, elegánsak és olcsók.

Arjegyék ingyen és bérmentve.

Egyedüli elárnsító:

PREMIERWERKE, EGER I/B.

Bolthelyiségek

bérbeadására!

A Boros Béni-tér II. számú ház

1903

átalakítása következtében

folyó évi augusztus hó 1-től kezdve

bolthelyiségek

bérbeadatnak.

A bérfeltételek, ugymint a tervek betekintethők az Ujradai uradalmi sörfőzraktárban Arad, Boros Béni-tér 23. szám alatt.

Új ernyő és fűző üzlet

Aradon, Andrassy-tér 20.

(Temesvári ernyőgyár fiókja.)

Van szerencsém ugy a városi, mint a vidéki urihölgyek szives figyelmét felhívni

modernül berendezett

ernyő- és francia különlegeségi fűző dus raktáramra.

Szolid és pontos kiszolgálás!

Szabott árak!

Javítások és áthuzások leggyorsabban elkészítettnek.

2144

Szives pártfogást kér

MERKLER SOMA.